

శ్రీ పరమేశ్వరాయనమః

దివ్యవాణీ సుకృతిప్రాసాదము.

9 వ సుకృతి.

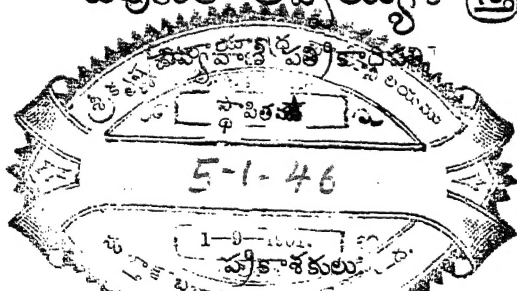
వోడశ సంస్కారములు

* *

చెదం తము 210

రచయిత:

చిత్తకుల అప్పయ్యశాస్త్రి

దివ్యవాణీ సుకృతి ప్రాసాదము,

శ్రీ తృణ సేవరాయ ఆంధ్ర సాహిత్యమండలి.

విభాగము 1945...

విభాగ సంఖ్య 6-10 ★

సంస్కారములు ప్రకాశకులు

దెల: 0-12-0

*

*

*

శ్రీనివాస ప్రింటింగ్ వర్కుస్,

ఇమాంబావిషిధి, సికింద్రాబాదు.

1945

*

*

*

శ్రీకృష్ణ దేవగారు పునః ప్రచురించినందుము,

విభాగము

విభాగ వివరము

ముద్రా

ఈ పోడక సంస్కారములు, అనేక యీ గ్రంథము
శ్రీ దివ్యవాణీసుకృతి ప్రాసాదమునందు తొమ్మిదవ సుకృతిగా
బ్రకటింపబడినది. ఇద్దానికి సంస్కృతాంగ్ల పాండిభాషావిశార
దులును, సనాతనధర్మోద్ధారకులును, శతాధిక ధార్మికగ్రంథ
ప్రణేతలునగు శ్రీ శ్రీ స్వామి దయానందులవారి ధర్మకల్పక
దుప్రములోని కొంతభాగమై యున్నందువలన శ్రీవారి కనేక
కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనము లర్పించుచున్నాడను. ఇందలి
మంచి చెడ్డలు వివేక పాఠకలోకమే యెఱుగజాలియున్నది.
కాని యధార్థ తత్వమునుగోరు ప్రతిమనుష్యుడును దాజేయు
నామకరణ ఉపనయన వివాహాది సంస్కారముల లాభ నష్టము
లను తెలిసికొన వలసినవిధి యుండుటంబట్టి యాకృత్యమున కిది
కొంత వరకైనను మంచి సహాయకారి కాగలదని విన్నవించ
గలను

21-5-45

శికింద్రాబాద్

చివుకుల ఆప్పయ్య శాస్త్రి

సంపాదకుడు.

విషయ సూచిక

విషయము.	పుట.
పోడుశ సంస్కారమహిమ యన నేమి?	1
ఆకస్మికత	2
సంస్కారకార్యమునందు అధికారమెవనికిగలదు?	9
సంస్కారము లెన్నిగలవు?	10
సంస్కారాధానము.	11
పురస్కారము.	14
సీమంతోన్నయనము.	17
జాతకర్మము,	18
నామకరణము.	21
అన్నప్రాశనము.	22
చౌలము.	23
ఉపనయనము.	37
యజ్ఞోపవీత రహస్యము.	51
బ్రహ్మవ్రతము.	53
వేదవ్రతము.	58
సమావర్తనము.	64
వివాహము.	65
అష్టవిధ వివాహ లక్షణములు.	77
అగ్న్యధానము,	81
దీక్షా-మహావ్రతములు.	83
సన్యాసము.	84

శ్రీ పరమేశ్వరాయనమః

శ్రీ

4/3

పోడశ సంస్కార మహిమ

—K O —

పోడశ సంస్కార మహిమయన నేమి?

వేదశాస్త్రములచే జెప్పబడిన పదునాఱు సంస్కారముల (కర్మముల) యొక్క గొప్పతనము, పోడశ సంస్కార మహిమ యని చెప్పబడును. ఈ పదునాఱు సంస్కారము లేవో వానిమహిమయెట్టిదో తెలిసికొనుట యీ కర్మభూమియందవతరించిన మనకు విధియై యున్నది. వర్ణాశ్రమ ధర్మములు పోడశ కర్మములను దొలుతనుండి నేటివరకు నాచరించుచున్నారు. కాని చాలమంది కవి యెందులకు జేయబడుచున్నవో వానివలనఁ గలుగు లాభములేవో, యవి యాచరింపనియెడల వచ్చు నష్టములేవో, మున్నగు విషయములు చాలవరకు దెలిసియుండవు. అందువలన నిద్దానింగూర్చి కొంత వ్రాయఁ బ్రయత్నింతును. పాఠకులు శ్రద్ధాశువులై పఠించి సత్కామత్యములను బరిశీలించి ధర్మ ప్రచారమునకుఁ దోడ్పడి ధన్యులగుటకుఁ జార్చించుచుఁ బ్రకృతమునకు వచ్చుచున్న నాడను.

ఆకస్మికత (Chance)

ప్రపంచము దొక్కొక్కప్పుడు కారణములేకయే యొక గొప్పపని సిద్ధించుటయో, యొకలాభము గలుగుటయో యొకసప్తము వచ్చుటయో, ప్రతిమానవునకును దెలియుచున్న విషయమే. ఇట్లకస్మాత్తుగాఁ గలిగిన దానినే యాకస్మికమని యందురు. ఈ ఆకస్మికతనే హూణభాషలో “ఛాన్సు” (Chance) అని వ్యవహరింతురు. ఛాన్స్ అనఁగా నకారణముగాఁ గలుగునదని యర్థము. ఈ “ఛాన్సు” పదమునుగూర్చి పాశ్చాత్య విద్వచ్చిర్రోమణి హార్బర్టు సైన్సర్ గా రిట్లు తమ “ది ప్రిన్సిపల్సు ఆఫ్ సైన్స్” గ్రంథము 198 వ పుటయందు వ్రాసియున్నారు:—

“Chance cannot be the subject of the theory, because there is really no such thing as chance regarded as producing and governing events. The word chance signifies falling (Latin cado to fall.) Chance then exists not in nature and cannot co-exist with knowledge; it is merely an expression as Laplace remarked, for our ignorance of the causes in action and our consequent inability to predict the result or to bring it about infallibly. In nature the happening of an event has been predetermined from the frist fashioning of the universe.,

(The Principals of Science P. 198.)

“అకస్మికత” (‘ఛాన్స్’) యనునది విచారింపవలసిన విషయమే కాజాలదు. ఎందులకనగా, ఏపనియొక్క యుత్పత్తికిఁగాని సంచలనమునకుఁగాని మూలమందు “అకస్మికత” యనుదాని కెట్టి తావును లేదు. లాటిఫాభాష ననుసరించి ఛాన్స్ లేక “అకస్మికత” శబ్దమునకు “పతన” మని యర్థము. (పతన మనఁగా “పడుట”)

ప్రకృతి రాజ్యమునందు “ఛాన్స్” అనునదియే లేదు. జ్ఞానము, “ఛాన్స్” ఈ రెండును గలిసి యొకచోటగూడ నుండఁ జాలవు. లెఫ్ వెన్ దొరగారు వచించిన టైప్పుడు మనమే కార్యమునకేని కారణమును దెలిసికొనఁజాలకుండుమో యందు చేతనే దానియొక్క ఫల విషయమునందుఁగూడ ననుమానింప కుండుమో యప్పుడే “ఛాన్స్” (అకస్మికత) శబ్దము ప్రయోగింపఁబడు చుండును. ప్రపంచ రచనయొక్క ప్రారంభము నుండియే ప్రకృతిరాజ్యమందలి ఘటనను ఘటించెడిదాని కారణము నిర్దిష్టంపఁబడియున్నది. ఆర్య సిద్ధాంతముగూడ సరిగా నిదియే. అకారణముగా నేకార్యముగూడ జరుగ నేరదని మనము నమ్ముచున్నారము ఉత్తమ కారణమును గైకొనినప్పు డత్యుత్తమకార్యము సిద్ధించును. మీదుమిక్కిలి ఇది సర్వ విధములను సిద్ధాంతీకరించుటకు సంసిద్ధులమై యున్నాము. ప్రపంచమందు శిల్పకళయొక్క సాహాయ్యముతో విలువగల గొప్పగొప్ప పెక్కురకముల సామగ్రిలను భిన్నభిన్న జాతుల వారు సిద్ధపరచునట్లు వేదవాస్త్రములందు జెప్పఁబడిన

పక్రియలద్వారా మనుష్యులను బూర్లులుగను, నుత్తమలుగను
నైశ్వర్యవంతులుగను నొనర్చు నధికార మార్యశాస్త్రమునకు
గలదు. ఇట్టి యధికారములు పెక్కు గలవు. వానిలో నొకటి
యిది. దీనినామము షోడశ సంస్కారము.

ఆర్యశాస్త్రములందు సంస్కారములకు గొప్ప మహిమ
చూపబడియున్నది. షోడశకళా సంపూర్ణుడగు చందమామ
పూర్ణతతో సమానముగా షోడశ సంస్కారములద్వారా
పూర్ణత్వలాభమును బొంది జీవుడు జీవత్వమును విడిచి
బ్రహ్మత్వ పదము నధిష్టించెడి భాగ్యమును జెందగలడు.
శాస్త్ర మిట్లు చెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ “చిత్రం కృమాద్యధానేకై, రంగైరున్మీల్యతే శనైః
బ్రాహ్మణ్యమపితద్వత్స్యై, తస్మాన్మైత్విధిపూర్వకైః
లేఖిని (కలము) మాటిమాటి కట్టిట్లు త్రేపుబడుటవలన
జిత్రము (చిత్రువు) సర్వాంగములతో సంపూర్ణమైనట్లు
విధి పూర్వకములగు సంస్కారముల యనుష్ఠానమువలన
బ్రాహ్మణ గుణములు వికసింపగలవు. మను భగవానుడు
రెండవ యధ్యాయమున నిట్లు నుడువుచున్నాడు.

“వైదికైః కర్మభిః పుణ్యై, ర్నిషేకాది ర్ద్విజన్మనాం
కార్య శ్శరీర సంస్కారః, పావనః ప్రేత్య చేహచ॥

గార్భ్యోమైత్తాతకర్మ, చౌడమాంజీ నిబంధనైః
బైజకం గార్భికం చైవో, ద్విజానా మపమృజ్యతే॥

స్వాధ్యాయేన వ్రతై ర్హోమై స్త్రైవిద్యే నేజ్యయా నుతైః

మహాయజ్ఞై శ్చ యజ్ఞైశ్చ, బ్రాహ్మీయం క్రియతే తనుః॥

ఇహలోకమందును బరలోకమందును సుఖమును గల్గించెడివియు, వేదమునందుఁ జెప్పబడినవియు నగు గర్భాధానము మొదలగు పుణ్యకర్మములద్వారా ద్విజన్యులకు శరీరసంస్కారము గావింపఁ దగినది. గర్భసమయమందు జరిపెడి మూఁడు సంస్కారము లందును, జాతకర్మ, చూడాకర్మ, ఉపనయనాది సంస్కారము లందును గావించెడి, హోమములవలన బీజమందుండెడిదోషము, గర్భవాసము జేసినందువలనఁ గలిగిన యపవిత్రతయు నశించు చున్నది. మఱియు వేదమంత్రములయొక్క ప్రభావమున నంతఃకరణమందు శుభ సంస్కారోదయము గలుగుచున్నది. వేదారంభ సంస్కారములద్వారా కల్గిన వేదస్వాధ్యాయము వలనను, వ్రతములవలనను, హోమములవలనను, త్రైవిద్యాజ్ఞానమువలనను, యోగానుష్ఠానమువలనను, వివాహ సంస్కారము ద్వారా యభ్యేడి సంతానోత్పత్తి వలనను, పంచమహాయజ్ఞము వలనను, అగ్నిష్టోమాది యజ్ఞమువలనను, ద్విజులశరీరము బ్రహ్మ పదమును బొందుటకు యోగ్యమైనది గాఁగలదు. ఈ రీతిగా వేదచోదిత సంస్కార ఫలములు సాధారణముగా మనుప్రభృతి స్మృతికర్తలచేఁ జూపబడినవి. ఇక నీ సంస్కారములకే వేఱువేఱుగాఁగూడ ఫలములను స్మృతి శాస్త్రకర్తలు విశేషించి వచించియున్నారు. ఎట్లన?

“నిషేకా ద్వైజికం చైవో, గార్భికం చాపమృజ్యతే
క్షేత్ర సంస్కారసిద్ధిశ్చ, గర్భాదానఫలం స్మృతం॥

గర్భా ద్భవేచ్చ పుంసూతేః, పుంస్త్యస్య ప్రతిపాదనం
నిషేకఫలవత్ జ్ఞేయం, ఫలం సీమంతకర్మణః॥

గర్భాంబుపానశో దోషో, జాతా త్వరోవైనశ్యతి
ఆయు ర్వరోచభివృద్ధిశ్చ, సిద్ధి ర్వ్యవహృతే స్తథా॥

నామకర్మఫలం త్వేతత్, సముద్దిష్టం మనీషిభిః
సూర్యావలోకనా దాయు రభివృద్ధి ర్భవే ద్భ్రవా॥

నిష్క్రమా దాయు శ్శ్రీ ర్వృద్ధి, ర వ్యుద్దిష్టా మనీషిభిః
ఆన్నాశనా న్నాత్మగర్భ మలాశా దపి శుద్ధ్యతి॥

బలాయు ర్వరోచ భివృద్ధిశ్చ, చూడాకర్మఫలం స్మృతం
ఉపనీతేః ఫలం త్వేత, ద్విజతా సిద్ధిపూర్వకా॥

వేదాధీత్యధికారస్య, సిద్ధిః ఋషిభి రీరితా
పత్న్యై సహాగ్నిహోత్రాది తస్య స్వర్గః ఫలం స్మృతం॥

బ్రాహ్మ్య ద్యుద్వాహసంభూతః పితౄణాం తారకస్సుతః
వివాహస్య ఫల త్వేత, ద్వా్యఖాతం పరమర్షిభిః॥”

గర్భాదాన సంస్కారమువలన, బీజమందలి దోషము, గర్భము
నకు సంబంధించిన సమస్త మాలిన్యములును రూపుమాయు
చున్నవి. వెండియు క్షేత్రరూపయగు స్త్రీ సంస్కారముగూడ
నీనికి ఫలమగుచున్నది. గర్భము ధరించినపిమ్మట కన్యాశరీర

మేర్పడకుండ పుత్రశరీర మేర్పడుటకై పుంసవన సంస్కారము చేయఁబడును. పుంసవన ఫలమే పుత్రోదయము సీమంతఫలము గర్భదాన సంస్కారమునకుఁ జెప్పఁబడిన ఫలమే. జాత కర్మమువలన గర్భమునందుండి తల్లి యాహార రసమును గోలుటవలనఁ గలిగిన యెల్ల దోషములు నష్టములగును. నామ కరణ సంస్కారమువలన, ఆయుర్వృద్ధి, తేజోవృద్ధి, ప్రపంచ మందు నామ వ్యవహార సిద్ధియు గలుగును. నిమ్మమణి సంస్కారమునందు మంత్రపూర్వకముగా సూర్యనారాయణ మూర్తి దర్శనము చేయుటచే ఆయుశ్శ్రీ వృద్ధులు సిద్ధించును. అన్నప్రాశన సంస్కారమువలన మాతృగర్భమండలి మాలిన్య మును భక్షించుటచే వచ్చిన దోషము నిర్మూలమగును. చూడా కర్మ సంస్కారమువలన, బలము, ఆయువు, తేజము వృద్ధి యగును. ఉపనయన సంస్కారమువలన ద్విజత్వము సిద్ధించి వేదాధ్యయనాధికారము గలుగును వివాహమైనపిమ్మట పత్ని సహితముగా నగ్నిహోత్రాదుల ననుష్ఠించుటవలన స్వర్గ లాభము సంభవించును. మఱియు బ్రాహ్మద్యుత్తమ వివాహ సంస్కారమువలన సుపుత్రులు పుట్టి పితరులకు సంతృప్తి కలిగింతురు. ఇదియే వివాహసంస్కార ఫలము. ఆర్య శాస్త్రములందీ రీతిగా సంస్కారములయొక్క గొప్ప మహిమ జూపఁబడి యున్నది.

ఈ సంస్కారములవలనఁ గలిగెడి ఫలముల నన్నింటిని బ్రధానముగా మూడు భాగములుగా విభజింపఁ దగియున్నవి.

ఎట్లన? (1) దోషమార్జనములు (2) అతిశయాధానము
 (3) హీనాంగపూర్తి. కల్పవృక్షప్రకృతిగల యే పదార్థమునైనను
 సంస్కరించుట కీ మూడుపాయములు అవసరములగును.
 ఇందులకు దృష్టాంతమేమన, గనిలోనుండి తీయఁబడిన లోహము
 మిక్కిలి మలినముతోఁ గూడియుండును. ఆ లోహముతో నొక
 కత్తిని జేయవలయునని తలఁచినయెడల మున్నుందా లోహము
 నకు “దోషమార్జనము” చేయవలసి యుండును. (అనఁగా
 దానికున్న మలినమంతయుఁ బోగొట్టి శుభ్రపరచవలసి
 యుండును.) తరువాత నా లోహమును నగ్నియందుఁ దగినట్లు
 కాల్చి కడ్డిగాఁజేసి పిమ్మట కత్తిరూపుగా సిద్ధము జేయ
 వలయును. దీనికే “అతిశయాధానము” అని పేరు. ఈ
 ప్రకారముగా సిద్ధము జేయఁబడిన యనంతరము కట్టెతోనో,
 వెండితోనో లేక బంగారముతోనో ఆ కత్తికొక “సిడి”ని
 గూర్చుటయో, దానిని సింగరించుటయో “హీనాంగపూర్తి”
 యని వ్యవహరింతురు. ఇట్లే ప్రతిచెట్టు వలన వచ్చిన
 కాయలను దోలుత దానిని గప్పియున్న మలినము దోసివేసి
 యందలి ప్రత్తిని గొని శుభ్రపరచుట “దోషమార్జన”మనియు,
 దానినుండి దారము, దానినుండి దోవతి, ఉత్తరీయము,
 చొక్కా మున్నగువానిని నేయుట “అతిశయాధాన”మనియు,
 ఆ చొక్కా మున్నగువానికి గుండ్ల లోనగునవి గూర్చి
 మనము ధరించుటకుఁ దగినట్లు జేయుట హీనాంగపూర్తి
 యనియుఁ జెప్పెదరు.

ః దృష్టాంతములనుబట్టి సంస్కార విషయములందుఁ
 ర్భాదానము, జాతకర్మ, అన్నప్రాశనము మున్నగు
 ములవలన “దోషమార్జనమును, చూడాకర్మము,
 ము లోనగు సంస్కారముల ద్వారా “అతిశయా
 య, వివాహము, అ గా మ్య ధా న ము మొదలగు
 ముల మూలమున హీనాంగపూర్తియు నగుచున్నదని
 వలయును. ఈ ప్రకారముగా సంస్కారములందలి
 క్తా జీవుఁడు శివత్వముఁ బొందుటకుఁగూడ దగిన
 ఁగలడు.

సంస్కార కార్యమునం దధికార మెవనికిఁగలదు? (*-
 ఈ ప్రశ్నమునకుఁ బ్రత్యుత్తరముగా యాజ్ఞవల్క్య
 యిట్లు వాయుచున్నాఁడు.

‘బ్రహ్మ తుత్రియ విట్కూదాః

ర్రాస్తావ్యద్యాస్త్రయో ద్విజాః

షేకాది శ్మశానాంతా,

స్తేషాం వైమంత్రితః క్రియాః॥

ర్వములోని బ్రాహ్మణ, తుత్రియ, వైశ్యులనెడి మూడు
 వారు ద్విజులని వచింపబడుదురు వీరికి గర్భాదానము
 శానాంతమువఱకుఁ గల సంస్కారములు వైదికవిధి
 ముగా నమంత్రకముగా జరుపబడును. శూద్రుల కా
 రములన్నియు నమంత్రకముగా జరుగును. యమ
 యందిట్లు చెప్పబడినది.

“కూర్మోప్యేవం విధః కార్యో
వినా సంత్రేణ సంస్కృతః ॥

శూద్రులకుఁగూడ నీ సంస్కారములన్నియు వేదమంత్రములు
లేకుండ జరిపింపవలయును. వీరికి వేదాధికారము లేనందువలన
నుపనయన సంస్కారమొకటి నిష్కేధింపబడినది,

—♦♦) సంస్కారము లేన్నిగలవు? (♦♦—

ధర్మశాస్త్రములలోఁ గొన్ని నలుబది సంస్కారము
లనియు, గొన్ని యిరువదైదనియు, గొన్ని పదునాఱనియు,
జెప్పచున్నవి. గౌతమ స్మృతి శాస్త్రము, గర్భాధానము,
పుంసవనము, సీమంతోన్నయనము, వివాహము, పంచమహా
యజ్ఞములు, అష్టక శ్రాద్ధములు, పార్వణ శ్రాద్ధములు మున్నగు
నవి నలుబది సంస్కారములని వర్ణించినది. అంగీరస మహా
ర్షులవా రిరువదైదని చెప్పిరి. ఇట్లే ష్యాసులవారు తమ స్మృతి
యందు గర్భాధానము, పుంసవన, సీమంతోన్నయన, జాత
కర్మ, నామకరణ, నిష్క్రమణ ప్రభృతి పదునాఱు సంస్కా
రములే యని లిఖించిరి. ఈ పోడశసంస్కార విషయమునందు
మహర్షులకు మతభేదమున్నను దిగువవ్రాసిన ప్రకారము
పోడశసంస్కారములోనే యన్నియు సంతర్భూతములై
యున్నవి. అట్లన,

“ఆధానం పుంసవనం సీమంతోన్నయనం

జాతకర్మ నామకరణం అన్నప్రాశనం చౌలం ఉపనయనం

బ్రహ్మవ్రతం వేదవ్రతం సమావర్తనం ఉద్వాహః
అగ్న్యధానం దీక్షా మహావ్రతం సన్న్యాసః॥

మీమాంసా శాస్త్రముననుసరించిన వీషాడశసంస్కారములే. వీనిలో మొదటి యెనిమిది సంస్కారములు పృవృత్తికి సంబంధించినవియు, మిగత యెనిమిదిసంస్కారములు నివృత్తికి సంబంధించినవియు నైయున్నవి. మను భగవానుడు “బ్రాహ్మీయం క్రియతే తనుః” ఇత్యాది వాక్యములద్వారా సంస్కారలక్ష్యము, జీవుని శరీరమును బ్రహ్మత్వలాభమునకు యోగ్యమైనదిగాఁ జేయుటయు నీ బ్రహ్మత్వప్రాప్తి, “త్యాగేనైకేనామృతత్వ మానశుః” మున్నగు వేదమంత్రముల ద్వారా నివృత్తియొక్క పరాకాష్ఠాయందే యగుట సంభవమగుననియుఁ జెప్పియున్నాడు. ఈ కారణమునుబట్టి మీమాంసా దర్శనమందుఁ బృవృత్తి నిరోధకముగను నివృత్తి ప్రోవకముగను విచారించి చేయఁబడిన షోడశసంస్కార విభాగమే జీవాత్మ పూర్ణత్వమును బొందుటకు మంచిమార్గమై యున్నదని గోచరించుచున్నది.

ఇక నీ షోడశ సంస్కారములను గూర్చిన చర్చ క్రిమముగాఁ జేయఁబడుచున్నది.

-*) గర్భాదానము (*-

షోడశ సంస్కారములలో మొట్టమొదటఁ జేర్కొనఁబడిన సంస్కారమునకు గర్భాదానమని నామము.

బ్రాహ్మణ్య గుణమును సక్రమముగాఁ బ్రకాశింపఁజేయుటయే దీని లక్ష్యమై యున్నది. ఇట్టి లక్ష్యమును సిద్ధింపఁజేయుటకీ గర్భాదాన సంస్కారము సహాయక మగుచున్నది. సంతానము, మాతాపితలయొక్క యాత్మ, హృదయము, శరీరముల నుండి జనించుచున్నదిగదా! ఇందువలనఁ తలిదండ్రుల సూక్ష్మ నేహమునందును, సూక్ష్మ శరీరమందును నేయే దోషము లుండునో యా యా దోషములు వారి వారి సంతానమునకుఁ గూడ సంక్రమించును. ఇట్టి విషయమును సిద్ధాంతీకరించుకొని తలిదండ్రులు తమ గర్భగ్రహణ యోగ్యతయు, ఉపయుక్త కాలమును నిర్ణయించుకొని సంతాన జననకాలమందు మనశ్శరీరాదులయందున్న పశుభావమును దొలగించుకొని సాత్త్విక మగు దైవభావము గలవారై యుండుటకే గర్భాదాన సంస్కారము సిద్ధింపఁబడినది. దీనింగూర్చి శ్రీకృష్ణుడు భగవద్గీతలో నిట్లు చెప్పుచున్నాడు.

“ధర్మా విరుద్ధో భూతేషు

కామోస్మి భరతర్షభ”

మనుష్యునియందు ధర్మమునకు విరోధము లేకుండ నుండెడి కామము నేనని దీనియర్థము. దీనింబట్టి మానవునియందలి ధర్మా విరుద్ధమగు కామము భగవద్విభూతియని తెలియుచున్నది. తలిదండ్రులు ధర్మబద్ధ బుద్ధులై ధార్మికమగు సంతతిని గనవలె నను కాంక్షతోఁ గామకేళి జరిపినయెడలనే అది ధర్మావిరుద్ధ కామమగును. దీనివలన ప్రపంచమునకుఁ గల్గినాము చేకూరుఁ

గలదు. తలిదండ్రుల చిత్తవృత్తులు సంతానోత్పత్తి సమయము నందెట్లుల నుండునో యా చిత్తవృత్తుల ననుసరించియే సంతానముయొక్క మనస్సు, శరీరము మున్నగునవియు నేర్పడుచుండును. అనఁగా తలిదండ్రులు కామభావముతోఁ గలిసినయెడల గాముక సంతానమును, వీరభావముతోఁగాని, వీరపురుష స్మరణముతోఁగాని వీర దైవచింతనముతోఁ గాని కూడినయెడల వీరసంతానమును, ధర్మదేవతా స్మరణముతోఁగాని, ధార్మికవరేణ్య చింతనముతోఁగాని కలిసినయెడల ధార్మిక సంతతియును జనింపఁగలదు. దీనింబట్టి దంపతులు గర్భాధాన సమయమందుఁ దాము దేవతలనుగాను, అందు పతి ప్రజాపతియొక్క యంశగలవాఁడనియు, పత్ని వసుమతి రూపమనియు దలఁచి దేవతాచింతన మొనర్చుచు గర్భాధాన కర్మము గావింపవలసినదని యార్యసిద్ధాంతము. గర్భాధాన సంస్కార సమయమందీ వైదికమంత్ర మీ రీతిగాఁ బఠింపఁబడుచున్నది.

“ఓం పూషా భగం నవితామే దదాతు
 రుద్రః కల్పయతులలామగుం,
 ఓం విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు
 త్వష్టా రూపాణి పి గుంశతు,
 ఆసించతు ప్రజాపతిర్ధాతా
 గర్భం దధాతుతే”

అనగా పుష్టికారకుడగు పూషుడు (సూర్యుడు)ను, రుద్రుడును యోనిని గల్పింతురు గాక - వ్యాపకుండగు విష్ణువు గర్భగ్రహణము గావించుస్తాన మొసంగుగాక, దేవశిల్పియగు త్వష్ట చేపడు యాపమిశ్రము చేయుగాక - ప్రజాపతి సించనము (తడువుట) చేయుగాక. సృష్టికర్త గర్భమును సంఘటింపజేయుగాక. మరియు జంద్రకళాదేవియు, సరస్వతీదేవియు, సంతతి కాయువు, వినయము, సత్తగుణమును గలిగించెడి యశ్వినీ కుమారులును గర్భాధాన మొనర్చుచునుగాక. ఇట్లు దంపతులు దేవభావయుక్తులై కలిసినచో దప్పక సంతానము సైతము సులక్షణములతోఁగూడి ధార్మికముగలది గాగలదు. ఇందణుమాత్రము సందియ మందజనదు ఇదియే సంగ్రహింపబడిన గర్భాధాన సంస్కారముయొక్క పరమరహస్యము. ఈ కాలేయ కాలమహిమవలన నిట్టి యుత్తమ సంస్కారము నామావశిష్టమైనది. ఇప్పుడు సంస్కారమునందు దైవభావము లేనందువలన పశుభావము గలిగించునదిగానే చూడబడుచున్నది. కడుంగడు విచారకరము.

-*) పుంసవనము (*-

ద్వితీయ సంస్కారమునకు “పుంసవన” మని పేరు. ఈ సంస్కారమును, దీనితరువాత జరుపవలసిన సీమంతోన్నయన సంస్కారము, ఈరెండును గర్భమును రక్షించుటకొరకై మేర్పగుపఱచినవి. ఇందువలన గర్భమును ధరించుయున్న

సమయమునందే యీ రెండు సంస్కారములు జరుపబడుచున్నవి. గర్భధారణ మైనవిమ్మట మనుష్యసంబంధమగు గర్భమునకు మూడవ నెల మొదలు నాల్గవ నెలవరకును, నారవ నెలనుండి యెనిమిదవ నెలవరకును, నుండెడి యీ రెండు సమయములూ గర్భమునకు నష్టమును విశేషముగా కలిగించునవిగా నుండును. అందువలన యీ రెండుసమయములందును మిక్కిలి శ్రద్ధతో జాగ్రూకతతో నాగర్భిణియొక్క గర్భమును రక్షింప వలసిన యావశ్యకత యున్నది. దీనికొర కాగర్భమందలి శిశువును రక్షించుటకొరకై పై రెండుసంస్కారములు విధింపబడినవి.

పుంసవనమునెడి సంస్కారము స్త్రీమంతోన్నయన సంస్కారమునకు ముందుగాఁ జేయునది. ఈ సంస్కారము గర్భముధరించిన మూడవమాసములొ మొదటి పది దినములలోపలఁ జేయఁదగినది. పురుషసంతానమును గనుటయే పుంసవనమున పడమున కర్థము. గర్భాశయమందున్న గర్భమునుండి పురుషుడే యుదయించునో, కన్యయే జనించునో. యేది జనించునది నాల్గవ నెలవరకు నిశ్చయింప వీలులేదు. కారణమేమన, నాల్గవ నెలలకుబూర్వము పురుషచిహ్నములుగాని, స్త్రీచిహ్నములుగాని సాధారణముగా నేర్పడవు. ఇట్టి చిహ్నములు తెలియబడకముందే పుంసవన సంస్కారము విధింపబడినది. సాధారణముగా సమస్తదేశములలోని స్త్రీలు స్త్రీసంతానము కంటె బురుషసంతానమునే యభిలషించుచు గౌరవించుచు

దురు. అందును భారతదేశమందు విశేషించి పుత్రసంతానమునే కాంక్షింతురు. దీనింబట్టి భర్త, పితరుల తృప్తికొరకు వృద్ధిశ్రాద్ధములను, మాంశిక హోమాదులను, జక్కగా గావించి గర్భిణియగు భార్యతో “మితా, వరుణులనెడి ఇరువురు దేవతాపురుషులు, అశ్వినీకుమారులనెడి యిరువురును దేవతాపురుషులు, మరియు నగ్ని, వాయువు లిరువురును బురుషులే. నీగర్భమందుఁగూడఁ బురుషుఁడే యున్నాడు” అని మంత్రపూర్వకముగా చెప్పినప్పు డాగర్భిణియొక్క హృదయ మానందించి వికసించి హాయిగా నుండఁగలదు. ఇట్టి యానందమువలన నాసమయమందు సహజముగా ఓకరులు మున్నగు వానివలనఁ గలిగెడి భయము, చింత, బడలిక, దుఃఖము, నశించి తిరిగి గర్భరోషణమునకుఁ తగిన బలమునైతము చేకూరగలదు. పుంసవన కార్యమందు రెండు మట్టిపండ్లను మినుములతోడను, యవలతోడను గలిపి గర్భిణికి వాసనజూపించెడి వ్యవస్థ యొకటి గలదు. ఈ వ్యవస్థవలన యోనియందుండెడిరోషము దొలఁగి గర్భరక్షణశక్తి గలుగునని సుశ్రుతము మొదలగు ఆయుర్వేద శాస్త్రములందుఁ జూపఁబడియున్నది. ముఖ్యముగా మోక్షమున కుపయోగించెడి యుత్తమ స్థూల శరీరము నొసంగుటయే యీ పుంసవన సంస్కారమునకుఁ బరమలక్ష్యమనియు, నిదియే యీ సంస్కారమునకు విశేషతయనియు, గుర్రెరుగవలయును.

-*) సీమంతోన్నయనము (*-

మూడవ సంస్కారమునకు సీమంతోన్నయనముని నామము. దీనియొక్క ప్రయోజనముగూడ గర్భరక్షణముకొరకే యైయున్నది. గర్భధారణ మైనతరువాత నారవనెలలోగాని యెనిమిదవ నెలలోగాని, యీ సంస్కారము జరుపఁబడుచున్నది. ఇందు స్త్రీల పాపమును చెరిపివేయుటయే ముఖ్య కర్మము. పాపటయందలి కొన్ని మెదుకలు తీసివేసినపిమ్మట గర్భిణీస్త్రీకి శృంగారము చేయుటగాని, సుగంధాది ద్రవ్యములు పూయుటగాని తగదు. మరియుఁ బూలమాల వ్రాసగునవి వేయుటగాని, పతిని గూడుటగాని యెంతమాత్రము గూడదు.

ఈ సంస్కారమునందు భర్త, వృద్ధిశ్రాద్ధము; చరుపాకము మున్నగునవి గావించినతరువాత ఒక తొడిమతోగల రెండు మేడిపండ్లను, మరియు నితరములగు శుభప్రద పదార్థములను, నొక మంచి పట్టువస్త్రముతో గర్భిణీయొక్క కంఠమునందుంచి మొదట “మిక్కిలి బలముగల యీ మేడిచెట్టువలన మిక్కిలి బలముగలదానివి గమ్ము” “ఓ వనస్పతీ! నీవు ఆకులు పుట్టుట వలన నెట్లు సమృద్ధిని బొందుచుంటివో యట్లే యీ గర్భిణీ యందుఁ బుత్రహాపమగు ధనము గలిగింతువుగాక” యనెడి యర్థముగల మంత్రమును దొలుత భర్త వినిపించును. పిమ్మట భర్త దర్భకూర్చముద్వారా గర్భిణీయొక్క పాపటయందలి కేశములను దీసివేసెడి సమయమందు “ప్రజాపతి దేవతల తల్లి యగు అదితికి సీమంతోన్నయన మొనర్చినట్లే గర్భిణికిగూడ

సీమంతోన్నయనముజేసి పుత్రపౌత్రాదులను గలిగించి నా ముసలితనమువరకును దీర్ఘజీవిని జేసెదను” అనెడి యర్థము గల మరియొకమంత్రము జెప్పను. అటుతరువాతఁ బతి పౌత్ర మాసీదేవత మున్నగు దేవతలనుగూడ నిల్లే పార్థించి గర్భ దోషములఁ దొలఁగింపఁజేయునవియు, భవిష్యత్సంతానమునకు గల్గూనిపదంబులు నై గర్భపోషణము గావింపఁజేసెడి నేతితోగూడిన చరుపాక పదార్థము మున్నగు కొన్ని క్రియలఁ జేయును. గర్భమును ధరించియున్న సమయమందు స్త్రీ, పసన్నచిత్తురాలై కామము మున్నగువాని తీవ్రత లేక యుండినయెడల నామెకుఁ కలుగు సంతానము దివ్యము, దీర్ఘాయుష్కంతము, ధార్మికము నై యుండఁగలదు. ఇందుకొరకే సీమంతోన్నయనవిధి విధింపఁబడినది.

—♦♦) జాతకర్మము (♦♦—

చతుర్థ సంస్కారమునకు జాతకర్మమనిపేరు. ఇది శిశువు భూమిపైఁ బడుటయే తడవుగాఁ గావింపఁబడునది. ఇందు తండ్రి, తొలుత యవపుపిండిని, బియ్యపుపిండిని తరువాత బంగా రముతో రుద్దబడిన తేనెను, నెయ్యిని, గైకొని యప్పుడే పుడ మిపైబడిన బిడ్డయొక్క నాలుకకుఁ దగిలింపవలయును. దీనితత్వ మేమో మనమెరుగవలసియున్నది. ఇట్టిక్రియ జరుగు తరుణము నందు “ఈ యన్నమే ప్రజ్ఞ, ఇదియే యాయువు, ఇయ్యదియే యమృతము, ఇవియన్నియు నీకుఁ బ్రాప్తింపఁగాక” మిత్రా వరుణులును, అశ్వినీ కుమారులును, నీకు మేధ నొసంగుగాక!

బృహస్పతియు మేధ నిడుగాక! యనెడియర్థముగల మంత్రము పఠించును.

ఈ మంత్రమునం దన్నమునుగురించి యొకమారు పార్థింపబడియున్నది. బియ్యమును, యవలను శిశువు నాలుకకు నాకించుట దీనినే సూచించుచున్నది ఇందులకు కారణము శరీరక్షణమే ముఖ్యమగు ప్రథమ ధర్మసాధనమై యుండుటయు ఈ శరీరక్షణ మన్నమువలననే కావలసియుండుటయునై యున్నది. ఇందుకొరకే తండ్రి తొలుత యవపుపిండిని బియ్యపు పిండిని, బుట్టిన బిడ్డనోటికిఁ దగిలించును. ఈ శరీర రక్షక మగు నన్నమును పార్థించినపిమ్మట దేవతలఁగూర్చి పలుమారు మేధాశక్తికొఱకై పార్థించుట గలదు. ఈ మేధవలన జీవుఁడు తన భావి జీవమునందున్నతి బొందుటకు సర్వవిధములను దగియుండఁగలఁడు. గర్భమునుండి భూమిపైఁబడెడి తరుణము నందు మిక్కిలి కష్టము గల్గుటవలనను మహా మాయామోహ మావరించి యుండుటవలనను, భూమిమీఁదఁబడ్డ బిడ్డకు గర్భమునందున్న స్పృతి లోపించిపోవును. అట్టి స్పృతిని దిగి సంపాదించుటకొరకే యీ మేధాశక్తిని గలిగించు ప్రక్రియ (సంస్కారము) చేయబడుచున్నది.

బంగారముతోఁ రాచబడిన నేతని, దేనెను బిడ్డ నాలుకకుఁ దగిలించుటవలన ననేక సుగుణము లున్నవి. చూడుడు. సువర్ణము, వాతదోషమును శాంతింపఁ జేయును. మూత్రమును సగౌరవ వేడలించును. మఱియు రక్త మూర్ఛ

గతికిఁబోవు దోషమును (బ్లెడ్ ఫ్రేజర్) నశింపఁజేయును. నేయి శరీరమునం దుష్ణము గలిగించును. బలమును బ్రబలింపఁ జేయును. ఇంకను హాయిగా విరేచనముగునట్లు సల్పును. తేనె, ముఖమునఁ గలకలలాడుకాంతిని గలిగించును. చొంగ ముఖమందు గలుగునట్లు చేయును. పిత্তకోశక్రియను వృద్ధిపరచును. కఙ్గదోషమును దూరీకరించును. అనఁగా నీక్రియ (సంస్కారము) వాతదోషమును హరించుటకును, మెడ, నాలుక, కడుపు, పేగు లను జక్కగాఁ జేయుటకును మలమూత్ర విసర్జనమును సరిగాజేసి కఙ్గదోషమును బోగొట్టుటకు నై యున్నది. కనుట మిక్కిలి కష్టమగుటఁవలన బుట్టినబిడ్డ నెత్తురుయొక్క పోకడ పైకుండును. ఆశిశు శరీరమునం దధికముగా కఙ్గము పెరుగుచుం డును. ఆ బిడ్డ పేగులలో నొకరకపు నల్లనల్లని మలము కూడి యుండును. అట్టి మలము నెప్పటికప్పుడు దోసివేయకపోయి నచో వివిధ విధములగు పీడలు గలుగుచుండును. ఇందువలననే కాబోలు నేటిడాక్టరులు (వైద్యులు) సైతమూ పుట్టినబిడ్డకుఁ దేనెతోఁగలిపిన యాముదము నిచ్చునట్లేర్పాటు చేయుచు న్నారు. కాని యీ యాముదముకంటె సువర్ణముతో రుద్దిన తేనెతోఁగూడిన నెయ్యి యెక్కువ యుపకారి యగును. కాబ ట్టియే మన యార్యశాస్త్రము లాప్రకారము వ్యవస్థ చేసినవి. మొత్తముమీఁద నీ జాతకర్మ సంస్కారమువలన, సుపపాతక ములు అనఁగాఁ తలిదండ్రుల శరీరములనుండి యాపాదించిన యనేకదోషములుగూడ నశించితీరును. ఇదియే యార్యశాస్త్ర సిద్ధాంతమని యెఱుంగవలెను.

-*) నామకరణము (*-

బడవ సంస్కారమునకు నామకరణమని నామము. బిడ్డజనించి పదిరాత్రు లయినతరువాత నీ సంస్కారము జరుప బడును. ఈ నామకరణ సంస్కారము దశరాత్రములు గడచిన మీఁదటనే చేయబడవలె ననెడి నియమముయొక్క తాత్పర్య మేమనగా, సూతికా గృహమునందు జచ్చెడి బిడ్డలలో రమారమి మూడువంతు లాపది దినముల లోపలనే గిట్టుచుందురు. ఇందువలన నీ మొదటి పది దినములు విడువ బడినివి. ఈ నామకరణ సంస్కారమునందు శిశుజన్మ కాలమందలి గృహములను, నక్షత్రములను, దేవతాదుల నుద్దేశించి పూజాజప హోమ దానంబులంగావించి శిశువునకు బేరుపెట్టుట తండ్రికి విధియై యున్నది. అందీ యర్థముగల మంత్రము పఠింప బడును “నీవెవరవు? నీ జాతియేది? నీ వమృతమవు, ఓ అమృతా! నీవు సూర్యునకు సంబంధించిన మాసమునందుఁ బ్రవేశింపుము. ఓ అమరా! సూర్యుడు నిన్ను ఒక దినమునుండి మరియొక దినమునందు ప్రవేశింపజేయుగాక! దినము రాత్రియందు బ్రవేశింపజేయుగాక. దివారాత్రములు పక్షమందు ప్రవేశింపజేయుగాక. పక్షము పూర్ణమాసమందు ప్రవేశింపజేయుగాక. మాసము ఋతువునందుఁ బ్రవేశింపఁజేయుగాక! ఋతువు సంవత్సరమునందు సంవత్సరము శతసంవత్సరసీమవరకును జేరునట్లు చేయుగాక,” అని. ఇట్టి దివ్యమంత్రముద్వారా యాత్మ కమృతత్వమును బ్రతిపాదించి బిడ్డకు దీర్ఘాయువు గలుగునట్లు ప్రార్థింప బడి

నది. ఈ నామకరణ సంస్కారము వలన నామములయొక్క భిన్నత ననుసరించి జాతి భిన్నతగూడ నిర్ణయింపఁ బడును. నామముతోగూడ భావమునకు సంబంధముగలదు. ఇందువలన వర్ణభేదమునుబట్టి నామభేదము గలుగుటచే నా నామముగల వాఁడు తన వర్ణము ననుసరించిన యున్నతాశయ లాభము లను బొందుచున్నాఁడు. నామ ద్వారమున, నమృతుండగు బ్రహ్మతో సంబంధమును గలిగించుకొనుట, శతాయువుకొరకు వేడుట, యంతఃకరణమునకు బలవృద్ధి, మరియు ఆయుర్వృద్ధియుఁ జేకూర్చుకొనుట జరుగును.

-*) అన్న ప్రాశనము (*-

ఆరవ సంస్కారమునకు అన్న ప్రాశనమని పేరు. పుత్రుఁడైనచో నాటవ నెలనో, యెనిమిదవ నెలనో, పుత్రి యైనచో నైదవ నెలనో, యేడవ నెలనో యీ సంస్కారము జరుపఁబడుచున్నది. ఈ సంస్కారము వలనఁ దినఁదగిన పదార్థములు నిర్దిష్టము లైనందుచేత నన్నమందలి సంకర దోషము నిరాకరింపఁబడుచున్నది. ఈ యన్నప్రాశన సంస్కారము జరుపుటకు మంచితిథి, వార, నక్షత్ర, లగ్నములతో గూడిన ముహూర్తము చూడవలసి యుండును. ఇట్టి సుముహూర్త మందుఁ దండి, వృద్ధిశ్రాద్ధము నొనరించి శిశువును సలకమునం దిడుకొని కూర్చుండ వలెను. ఇతని కెడమ భాగమున భార్య కూర్చుండ వలెను. అప్పుడు తండి మంత్రమును బఠించుచు హోమము గావించి తరువాత బిడ్డనోటిలో నన్న మిడవలెను.

“అన్నమే సమస్త జీవరక్షకము, అన్నమునకుఁబతి సూర్యుడు. ఆ సూర్యుఁ డన్నమును, శుభమును నీబిడ్డ కొనంగుగాక” యను భావముగల మంత్ర మీ సమయమందు ఉచ్చరింపఁబడును. ఈ సంస్కారము వలన శిశువునకు మాతృగర్భమునందు మాలిన్యమును దినుట వలన గలిగిన కలుషము దొలఁగి నిర్మలత్వము గలుగును. ఉపనిషత్తులలో నన్నము బ్రహ్మమని చెప్పఁబడినది. దీసింబట్టి తొలుత జరిపెడి యీ యన్నప్రాశనమందు బ్రహ్మచర్యము, బలము, ఆయువు, అంతఃకరణశుద్ధి స్థాపనము గలిగి బ్రహ్మ భావోద్బోధన జనించును. ఇదియే ఈ సంస్కారము నకు లక్ష్యమని యెరుంగవలెను.

-*) చౌ ల ము(*-

నస్తమ సంస్కారమునకు “చౌలము, మరియు “చూడాకరణ”మని యందురు. బిడ్డకు చూడవయేడు వచ్చిన పిదప నిదిచేయుదురు. ఇదియే ముఖ్య సమయము. ఇందు బిడ్డయొక్క తల వెండుకలను దీసివేయుటయే ప్రధాన కార్యముగా నుండును. శిశువునకు గర్భమునందుఁ బుట్టిన వెండుకల నన్నిటినిదీసివేసి చూడాకరణమొనర్చి దీనిద్వారాశిక్షయు సంస్కారయోగ్యతయుఁ గలిగింపఁబడును. దీనినిబట్టి యీ చూడాకరణ సంస్కారము వలన బిడ్డకుఁగల యపాత్రతా దోషము నిరాకరింపఁబడును.

వృద్ధిశాస్త్రము, హోమము మున్నగునవి జరిగినమీఁద సూర్యభగవానుని ప్రార్థించుచు “సూర్యుఁ డేద్రానితో బృహ

స్వతికిఁ గేశఖండన మొనర్చెనో, దేనితో వాయుదేవు డిందునికి
కేశఖండనము జేసెనో యట్టి బ్రహ్మరూపియగు సుధితి (కత్తి)
ద్వారా నేను నీకుఁ గేశఖండనము జేయుచున్నాను. నీ కాయు
స్తేతో బలాద్యభివృద్ధులు లభించుఁగాక" యని యీ మొదలగు
భావములుగల మంత్రములను బఠించును.

ఈ చూడాకరణ సంస్కారమునందు "శిఖ" మాత్రము
మంచి మిగిలిన వెదుక లన్నియుఁ దీసివేయవలెను. దీనివలన
అయుస్తేతో బలాదులు లభింపఁగలవు. ఈ విషయమునే
దీర్ఘాయుష్ట్యాయ బలాయ వర్చసే శక్త్యైశిఖాయైవషట్" యీ
మొదలగు వేదమంత్రములు స్థిరీకరించు చున్నవి. శిఖ
సంచుటకును ఈ సంస్కార నామమునకును సంబంధ మేమి
గలదో నునము వైజ్ఞానిక దృష్టితో నిప్పుడు విచారింపఁ దగి
యున్నది.

శిఖఁ బెట్టుకొనిన వానిని భూషించుటయు, శిఖలేనివానిని
దూషించుటయుఁ గేవలమొక యార్యశాస్త్రములందేగాదు-
మీదుమిక్కిలి మిక్కిలిప్రాచీన కాలమునుండి యితర దేశీయ
జాతీయులందుఁగూడ నున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది. చూడుడు.

Strength was supposed to be in the hair and the cutting of it off brought weakness to the body Criminals who refused to confess even under torture, have done so when their hair was cut off. S. Sampson was powerless when his locks were cut off. In ancient Israel mourners cut off their hair

to make the head bald, Amos, in pronouncing a doom on Israel, says 'baldness shall be on every head' and Ezekiel also speaks of the time when baldness shall be on all heads.' You shall not cut yourselves nor make any baldness between your eyes for the dead. (Dent XIV. 1.)

వెండుకలందు బలమున్నది. వెండుకలు పూర్తిగా గొరిగించుటవలన దౌర్బల్యము కలుగును. ఇట్టి వీరి ప్రాచీన కాలమునుండియు గలదు. అపరాధము జేసినవారలు నెట్టి శిక్షలనైన నెట్టి కష్టమునైన బొందెడివారుగాని అపరాధ మంగీకరించెడివారు గారు. కాని శిరోముండన మొనర్చువాత సంగీకరించెడివారు. ఇట్టి వనేక దృష్టాంతరము లున్నవి. సెప్పున్ అనువాడు తన శిఖను గత్తిరించుకొనినప్పు డతడు శక్తిహీను డయ్యెను. పూర్వము ఇస్రాయలు శోకించు సమయముగా శిఖలు తీసివేసియుండెడివాడు. ఎప్పున్ అనువాడు ఇస్రాయెల్ ను శపించినప్పుడు “అందరి యెత్తు న గొరిగింపఁ బడును” అనిచెప్పెను. “ఇజ్కైల్” అను పాశ్చాత్య వైజ్ఞానిక పండితుడుగూడ “జనులందఱు శిరోముండనము జేయుచుకొని బలహీనులగు సమయము రాగలదని చెప్పియుండెను. దీనిం బట్టి శిరోముండన మొనర్చి జనులు దౌర్బల్యమును పొందగూడ దనియు, మృత వ్యక్తికిగూడ నదిచేయుట దగదనియు తెలియు చున్నది. ఇట్టి ప్రాచీనములగు ప్రమాణములనుబట్టిచూచినచోననేక బ్రహ్మచర్యములని యనేక జాతులవారిలో నెల్లప్పుడు శిఖ యుండెడి పద్ధతి గలదని సిద్ధించుచున్నది. మరియు శిఖా

మూలమున బలము రక్షింపబడుచున్నదని వైజ్ఞానిక లోకము తలచు చున్నట్లు వ్యక్తమగు చున్నది. దీనిని గురించిన వైజ్ఞానిక రహస్యమేమో యిప్పుడు విచారింపఁ బడుచున్నది.

వెండుక లెట్టిపదార్థములు? పురుషులకు వెండుక లెక్కువగాను స్త్రీలకుఁ దక్కువగాను మొలచుటకు గారణ మేమి? యను విషయములను గురించి పుంస్త్రీ పర్యవేక్షణ తార తమ్యములనుగూర్చి పాశ్చాత్యపండితు లిట్లు వాఁ యు చున్నారు.

In the metabolic rhythm of life, Katabolic surplus of men leads to its corresponding secondary sex-expressions, primarily in the growth of hair on the cheeks and the breast, while the anabolic surplus of the women does not put on similar expressions but expends itself as periodic menstrual discharge or the feeding of the foetal growth or her lactation. Preponderant Katabolic organism can be distinguished from the preponderant anabolic one from the biological evidence that while the former is "active and roaming, is a hunter for his partner and is an expender of energy the latter is passive and sedentary, one who waits for her partner and is a consumer of energy. The masculine activity tends to a greater power of maximum effort, of scientific insight, of cerebral experiment with impressions and is associated with an unobservant or impatient disregard of minute details, but with a stranger grasp of gene-

ralaties. The feminine passivity is expressed in greater patience, more open-mindedness, greater appreciation of subtle details and consequently what we call more rapid intention. (Sex, Home University Serles P.)

స్త్రీకిని బురుషునకును యావనము వచ్చునప్పుడు పురుష శక్తియొక్కవికాసము మొగముతోమ్మ మొదలగు ప్రదేశములందు వచ్చెడి. కేశముల యొప్ప తిద్వారా యగుచున్నది. ఇంక స్త్రీలలో యిట్లుకాక వారిశక్తి, నెలనెలకు గలిగెడి ఋతుధర్మము స్తనములయందు పాలు, గర్భకోశము వృద్ధియగుట మున్నగు వానివలన వికసించు చున్నది, మొదటిదానికి “క్రైటాబలిక్” అనియు రెండవదానికి “ఇనాబలిక్” అనియు ఇంగ్లీషుభాషలో బల్కుదురు. ఈ రెంటిభేదమునుబట్టి స్త్రీ పురుషుల ప్రకృతుల యందుగూడఁమిక్కిలి భేదమున్నట్టు కన్పట్టుచున్నది. ఎట్లనెదరా! పురుషుడు స్వయముగానే క్రియాశీలుడై భార్యకొరకు వెదకువాడును, నితరులకై తనశక్తిని క్షీణింపజేసికొనువాడును నగును. కాని స్త్రీ, యట్లు స్వయముగా క్రియాశీల గాక తన భర్త కొరకై యెట్టి చేతలు చేయక యెదురుజూచుచు బలమును దన యందు జక్కఁగాఁ గూర్చుకొనుచుండును. పురుషునియందు సహజముగాఁ గ్రియాశీలత యున్నందువలన జ్ఞాన విజ్ఞానముల రాజ్యమునందతని కధిక ప్రవేశ ముండును. అతని బుద్ధియందు బాహ్యములగు వస్తువుల సంస్కారము మిక్కిలి నెలకొని యుండును. మరియు బురుషుఁ డేవిచారణ యందును సాధా

రణ సూక్ష్మాంశములయందు ప్రవేశింపక విచార విషయము
లను జక్కగా విమర్శించి యొక సాధారణ నిర్ణయమునకు
వచ్చును. స్త్రీజాతికి సహజముగాఁ గర్తృత్వము లేకపోవుట
వలన ధైర్య మెక్కువగాఁ గల్గును. మరియు స్త్రీలు తాము
విశ్వసించినవారి సమీపమున నెట్టి దాపరికములేని మానసము
గలవారై యుందురు. ఏ విచార విషయమునందుఁగూడఁ సాధా
రణమైన నిర్ణయమునకు వత్తురు. ఇందువలననే పురుషులకంటె
స్వాభావికమైన మనోవేగము, ప్రేరణము మున్నగు గుణములీ
స్త్రీలయందు విశేషించియుండును ఇట్లు స్త్రీ పురుషుల
స్వభావములందు భేదము గన్పడుచున్నది. పశ్చిమ విషయము
కేశనిర్గమన సంబంధకము యావన వికాసమువకును, కేశనిర్గ
మనమునకు సంబంధమున్నందున వృక్షముయొక్కకొమ్మను నటికి
నందువలన దానియందు మరియొక కొత్త కొమ్మ పుట్టుటకు
శక్తి వృద్ధి పొందుచున్నట్లు ప్రతిదినము లేక తరుచుగా
వెండ్రుకలను గత్తిరించుచున్నను, తొరము జేయించుచున్నను
లోపల నణగియున్న కామశక్తి, స్నాయువు (నరము)లం
దెక్కువగాఁ బ్రకటమగుచుండును. ఇదే, బ్రహ్మచారులు,
వానప్రస్థులు, సన్యాసులు మొదలగువారికి కేశధారణవిధి
శాస్త్రములందు విధింపబడుటకుఁ గారణమైనది. కేశములును
బెంచినందువలన గామమునకు సంబంధించిన నరముల వేగము
సహజముగాఁ దగ్గిపోవుచుండును. మనుష్యుఁ డప్రయత్నముగానే
సంయమిగా మారిపోవును, సన్న్యాసి, కుటీచక, బహుదకము

లనెడి అవస్థలను చాటి “హంస” యనెడి అవస్థను బొందు
 చున్నప్పుడు “సోహంభావమునందుఁ గామచింతయేయుండదు.”
 ఇందువలననే దండధారణముచేయు స్వాములు కేశముండనము
 చేయుటకిదే కారణము. గృహస్థుడుగానుండు దశలో సమస్త
 కేశములు నుంచుట సౌకర్యముగా నుండదు. అందువలన
 గోక్షురమువలె దలపైభాగమునందు వెండుకల నుంచి
 మిగిలిన వెండుకలను తీసివేయవలసినదనెడి విధి శాస్త్రము
 లందు చెప్పబడినది. ఇందనేక లాభములున్నవి. గోక్షుర
 ములో తలముందటిఁ గొంతభాగమును, తలవెనుకఁ గొంత
 భాగమును గప్పియుండును. అదియే శిఖాభూషణముగా శిరముపైన
 నుండును. యోగశాస్త్ర సిద్ధాంతము ననుసరించి తలముందటి
 ఆ భాగమునకు దిగువను బ్రహ్మరంధ్రము గలదు. ఆ బ్రహ్మ
 రంధ్రమునకు సరిగా మీదనున్న సహస్రదళ కమలము
 పరమాత్మకుఁ గేంద్రస్థానమైయున్నది. మఱియు డాక్టరీ (వైద్య)
 సైన్సు (పదార్థ విజ్ఞానశాస్త్రము) సిద్ధాంతము ననుసరించి తల
 వెనుకనున్న ఆ భాగము అనగా సరిగాదానిక్రిందనున్న బ్రెన్ సెల్
 (Braincell) లేక మస్తిష్క భాగము కామమునకుఁ గేంద్ర
 స్థానమై యున్నది. అందువలన నీ రెండుభాగములును గప్పు
 కొనెడి శిఖాస్థానమునందు వెండుక లుంచుటచేత నిదివరకుఁ
 జెప్పఁటలు అట్టికశక్తి చేకూరును. చింతాశక్తి యణగియుం
 డును. ఇది నిజము. భిన్నభిన్నములైన జాతులం దందును
 ముఖ్యముగా ఆర్యజాతియందు శిఖకును, బలము, బ్రహ్మ

చర్యము, ఆయువు, లేజన్సుల రక్షణమునకును సంబంధమున్న విషయము చూపబడినది. కేవలమింతమాత్రమేకాదు, గోక్షుర రూపముగానున్న శిఖయుడుట చేత వ్యాపకుండగు బ్రహ్మ శక్తిని కేశములద్వారా యిష్టము వచ్చినట్లొక్కరించుటగూడఁ గలుగును. పాశ్చాత్య పండితుండగు విక్టర్. ఇ క్రోమర్ (Victor. E. Cromer) “బ్రిల్” అను పేరుగల ఓజశ్వక్తిని వెల్లడించెడి విషయమున, వర్ణించుచు వర్ణించుచు నొకచోట నిట్లు వ్రాసియున్నాడు —

“In meditation one receives the vrillic influx. While concentrating one pours it out. If one, however, concentrates one's mind upon God, there is an outgoing and an inflowing process set up. The concentration of the mind upwards sends a rush of this force through the top of the head and the response comes as a fine rain of soft magnetism. These two forces cause a beautiful display of color to the higher vision. The out pouring from above is beautiful beyond description.

(Vril—Kalpaka)

భ్యాసించు సమయమున నోజశ్వక్తి ప్రకటించును. ఏ వస్తువును గురించికాని యే విషయమునుగురించికాని, చిత్త మేకాగ్ర మొనరించినచో నోజశ్వక్తి దానివైపు పరుగిడుచుండును. పరమాత్మనుగూర్చి చిత్త మేకాగ్రము గావించినచో శిరముపై నున్న శిఖమార్గముద్వారా యోజశ్వక్తి వెల్లడి యగుచుండును మఱియు నా త్రోవనే పరమాత్మశక్తి యు దనలోనికి వచ్చు

నట్లు జేసికొనుచుండును సూక్ష్మదృష్టి సంపన్నులగు యోగులీ
రెండు శక్తుల మనోహరవర్ణముగూడఁ జూడఁగలరు. ఏశక్తి.
పరమాత్మనుండి తనలో జేరుచున్నదో దాని సుందరత్వమునకు
సాటి యెట్టిదియు లేదు. అందువలన నధునాతన విజ్ఞానము
వలనకూడ శిఖిద్వారా మీఁదినుండి శక్తి సంక్రమించునని
సిద్ధించినది. ఇదియే బ్రహ్మచర్య, బల, తేజస్సులు, ఆయువు
లును వృద్ధియగుటకుఁ గారణము. షరమహాసయగు సన్న్యాసి
యెల్లప్పుడు బ్రహ్మముతోఁ గలియుచుండును. ఇందువలన
నా మహాత్మునకు స్రోత్యేకించి శిఖామార్గముగా శక్తిని సంగ్ర
హింపవలసిన యవసరములేదు. బ్రహ్మచారియు, వానప్రస్థ
డును జడలవలనను శిఖివలనను, గృహస్థులు గోక్షురరూప శిఖా
ముఖమునను బైశక్తిని సంపాదించి తమ యాధ్యాత్మికాధిదైవి
కోన్నతులను బొందుదురు ఇంతేగాక శిఖాధారణము, శిఖా
మార్జనము. శిఖా స్మర్యనము శిఖా బంధనము లొనగు
క్రియలచేత బ్రతిసమయమందును సహస్రదశ కమలమువైపు
దృష్టి పడుటవలన నాత్మసంబంధమైన దృష్టి తప్పక వృద్ధి
జెందుచుండఁగలదు. ఇదంతయు చూడకరణ సంస్కారమందు
శిఖినుంచు ఫలమని గుర్తెరుంగవలెను.

మాటిచూటికి మెడుకలను గత్తిరించుటను గడ్డము
మీసములను తొరము జేయించుటను, “కైటాబలిక్” ఉత్తే
జనముచేతఁ గామసంబంధమగు నరములలో నుత్తేజము జనించు
నని యీవరకే చెప్పుబడినది. ఇందువలన నిట్టి మనుష్యుడు

సాధారణముగా విషయలాలనుడు గాఁగలడు. ఇంక నితనికి స్థూల శరీరమును నందము గావించుకొనుటకు మనస్సుగల్గును. దీనివలన నాత్మోన్నతి నశించి కేవలము విషయవిలాసిగా మారెడి దశ పట్టును. ఆర్యశాస్త్రము లిష్టమువచ్చినప్పుడు త్రోరము జేయించుకొన గూడదనియు, నే మంచిదినముననో త్రోరము చేయించుకొనవలయునని విధించుటకుఁ గారణమిదియే. ఈ మంచిదిన విషయమునుగూర్చి యెట్లు వ్రాయుచున్నాఁగో చూడఁడు.—

“The removal of hair and nails at the prescribed times helps the conservation and absorption of powers shed by the stars and the heavenly aspects of the days and the hours. The ancient Munis have also thought that at the prescribed times of shaving the hair and nails are lifeless, their psychic connection with the individual is not active, but is dormant; if they even fall into the hands of evil workers, they are useless with them. But if at forbidden times we do shaving it acts contrarivise.”

(The Science and Religion of shaving- Sanatanist)

మంచిదినము చూచుకొని కేశములను, నఖములను గత్తిరించినయెడల నా దినమందలి యా సమయమునందలి నక్షత్రముయొక్కయు దినము నభిమానించెడి దేవతయొక్కయు శక్తి ప్రాప్తించును. ఇదియునుగాక ఆ తిథియందును ఆ సమయమందును సఖ కేశములయందు జీవనశక్తి యుండదు. అనఁగా

మనుష్య శరీరమునకును నా నఖ కేశముల సూక్ష్మ చేతనమునకును సంబంధముండదు. ఇట్టి దినములయందు జరిగెడి కేశముండనము ద్వారా కలిగెడి “క్లెటాబలిక్” నరముల యుత్తేజనముగూడ నుండకపోవుటకుఁ గారణమిదే. మఱియు నిట్టి కేశ, నఖము లేకుచ్చిత మాంత్రికుని చేతులలోఁ బడినప్పటికిని వానిని దురుపయోగ మొనర్పఁజాలఁడు. ఇక నేమనగా! వారములేక, వర్జ్యము లేక, తిథిలేక, నక్షత్రములేక యిష్టమువచ్చినప్పుడు వెండుకలను గాని, గోళ్ళను గాని కత్తిరించినప్పు డిదియంతయు నాపదల కాక రంబు గావచ్చును. ఇది కేశములయు, నఖములయు, విషయ విచారణమందలి గూఢవిజ్ఞానము.

స్త్రీలకు కేశములను గత్తిరించుకొనెడివిధి లేదు. ఎందులకనగా! వారికి ఋతుధర్మము చనబాలు, మావి, మన్నగు వానివలనఁ స్త్రీశక్తివికాసము, గలుగును. ఇందువలన స్త్రీలు నేటికాలమందలి పాశ్చిమాత్య శృంగారవతులవలె బురుషుల మాదిరి వెండుకలను గత్తిరింప మొదలిడినయెడల నది ప్రకృతి విరుద్ధమగు నాచారమును నాచరణలోనికి దీసికొనివచ్చుట యగును. ఇందులకుఫలమేదనఁగా, వారిలో “క్లెటాబలిక్” పీరణ శక్తి బలాత్కారముగా హెచ్చించినమీఁద “ఐనాబలిక్” పీరణ (స్త్రీసులభ) శక్తి తగ్గిపోగలదు. మఱియు వారి ప్రాకృతిక శక్తియందును బాధగల్గును. దీనివలన ఋతుధర్మము, స్తన్యము మన్నగువాని నన్నిటియందును బాధగలిగి యధార్థమగు “తల్లి” కాజాలదు. కాని మా మెరుందు మాతృభావము నశించి పు

భావము రా మొదలిడును. జరాయువు, ప్రసవము, ఋతు ధర్మము లోనగు విషయములం దనేక విధములగు రోగములు పుట్టుచుండును. ఈవిషయమునుగురించి సుప్రసిద్ధులగు పాశ్చాత్యులనేకవైద్యు (డాక్టరు) లెంత దుఃఖించుచు వాసిరో చూడుడు.

Dr. Gillard Thomas, the American Gynaecologist, says that only about 4 per cent of American women proper are physically fitted to become wives and mothers. Dr Stanlay Hell gives a large body of statistics showing the alarming unfitness of the Anglo-Saxon women for maternity.

అచటి (అమెరికా దేశములోని) స్త్రీలు పురుషులవలె వెండ్డుకలను గత్తిరించుకొనుచు స్థూల వ్యాయామము చేయుచుండుట వలన, గేవలము వారిలో నూటికి నాల్గవంతు మాత్రమే సంతానము పుట్టించి మాతృభావము గల్గియుండే శక్తి గల్గి యున్నదని అమెరికా డాక్టరు గిల్లర్డు థామస్ గారి యభిప్రాయము.

ఇంగ్లండులోని ప్లాల్ హెల్ డాక్టరు గారు తమదేశము నందలి లెక్కలను మిక్కుటముగాజూపించి తుట్టుతుదకు మన స్త్రీలు పుంభావముబొంది మాతృభావమునుబొందుట కయోగ్యులైరిగదా యని చింతించుచు వ్రాసెను. ఇట్టి కారణములనన్నిటి నెఱిగియే మన మహర్షులు శాస్త్రములందు స్త్రీలు పురుషుల వలె గేవలములను గత్తిరించుటగాని, స్థూల వ్యాయామాదుల

నొసరించుటగాని పనికిరాదని వ్రాసిరి. ఇంతేకాక పాత్రయ
శ్చిత్తమందుగూడ స్త్రీలకుఁ గేవలము నాలుగంగుళములవరకు
మాత్రమే కేశములను గత్తిరింపవలసినదని విధింపఁబడినది.
కాని పూర్తిగా శిరోముండనము విధింపబడలేదు. విచారింపగా
కురులు కోమలాంగులకు శృంగారవస్తువై యున్నది. ఇంకను
నివృత్తిమార్గముగల యాశ్రమమునందు “ఐనాబలిక” ఉత్తేజ
నావశ్యకత యుండదు. ఇందువలననే వైశ్యాశ్రమమందు
స్త్రీలకు శిరోముండనము పూర్తిగా జేయవలసినవిధి శాస్త్రము
లలో

“ఋధవా కబరీబంధో, భర్తృబంధాయ జాయతే”

అను మున్నగు ప్రమాణములతో శాసించఁబడినది.

శిఖ యుంచవలసిన పద్ధతియుఁ బ్రాచీనకాలమం దనేక
జాతులయం దీశిఖ యుండినసంగతియుఁ దొలుతనే వచింపఁబడి
నది. హీబ్రూజాతీయమగు “తల్మద్” (Talmud) అను
శాస్త్రగ్రంథమునందు శిఖ నుంచవలయుననెడి విషయమును
గూర్చి మిక్కిలి చర్చించెను ఈ చర్చవలన హీబ్రూజాతీయు
శిఖను దప్పక యుంచుచుండెడిదని నిరూపింపఁబడినది. బైబిలు
పుస్తకమునందు సాంసన్ ఎగోనస్టిస్ (Samson Agonostis)
విషయమందు

“అతని ప్రతాపమునకు రాజగణము వణకుచున్నది.
ఇతనిం జంపుటకు వారనేకపిదముల మహత్తరప్రయత్నములం
గావించిరి. కాని యనియన్నియు వ్యర్థములయ్యెను. చిట్టచివర

కా రాజులు యోజించియోజించి యతనిశిరమున శిఖయున్నట్లు
కనిపెట్టిరి

(At last they discovered that all his power lay
on account of the tuft on his head)

దీనివలన నితనియందంత గొప్పశక్తి యున్నదనితలంచి
యాలోచించి యతఁడు నిద్రించునమయమునుజూచి మిక్కిలి
నేర్పుతో నతని శిఖను గత్తిరించివేసిరి. తెల్లవారినతరువాత
నతఁడు నిద్రనుండి మేల్కొని తన శిఖ గత్తిరింప బడియుండు
టయు దన శక్తి నన్నిమైరోవుటయుఁ జూచెను అతఁడు శత్రు
వులచేత బరాజితుడయ్యెనని యొక కథ లిఖింపబడియున్నది.
ఈరీతిగానే హరివంశ పురాణమందుగూడ నొకకథ చిక్క
గలదు. ఎట్టిదనఁగా, “వశిష్ఠమహర్షికి జగజ్జేతయగు శ్రుతియ
శిష్యుడొకడుండెను. ఇతనిరాజ్యములోఁ బశ్చిమభాగమునం
దుండువారును, పితృహితకులును నగు కొందరు రాజు లాజగ
జ్జేతకు మిగుల భయపడి వశిష్ఠమహర్షిదరి కరుడెంచి శరణు
జొచ్చి తమ ప్రాణములను రక్షింపవేడుకొనిరి. ఆ మహర్షియు
గరుడామయుడై వారు ప్రార్థించినట్లు ప్రాణరక్షణ మొనర్చు
టకు వాగ్దానమొనర్చెను కాని తరువాత నా మహర్షికి వారిని
జయించువాఁడు తన శిష్యుడేయని తెలిసెను. అప్పుడామహర్షి
తన పత్నిజ్ఞును, తనశిష్యుని పత్నిజ్ఞును రక్షించుటకొరకు శిష్యునిం
బిలిచి “ఛాత్రచూడామణి! వీరి ప్రాణములను దీసివేయకుము.
కాని వీరి శిఖలను గత్తిరించివేయుము. ఇందువలన వీరందరు

శక్తి విహీనులై జీవన్ముతులగుదురు.” అని యాజ్ఞాపించెను. వీరవరేణ్యుండగు నా తుత్రియశిష్యుడు గురుఁ డాదేశించిన చొప్పున జేసెను. శిఖతో బలము, వీర్యము, సైర్యము, ఆధ్యాత్మికోన్నతుల కింతింత యని చెప్పనలవికాని గొప్ప సంబంధముండుటయే కారణము కనుకనే శిఖాధారణము హిందువుల కొక యుత్తమ జాతీయచిహ్నముగా బరిగణింపబడినది. చూడకరణ సంస్కార మీ జాతీయ చిహ్నమునకు మొదటి సన్నివేశమగును.

(*) ఉపనయనము (*)

ఎనిమిదవ సంస్కారమునకు “ఉపనయన” మని పేరు. ద్విజాతి (బ్రాహ్మణ, తుత్రియ, వైశ్య) బాలకులీసంస్కారము వలన జ్ఞానశిక్షను సంపాదించుటకొరకై ఆచార్యుని సమీపమునకు వత్తురు. కనుక దీనిపేరు “ఉపనయన” మని యందురు. ద్విజులీసంస్కారమువలననే ద్విజత్వలాభమును బొందుదురు. యాజ్ఞవల్క్యస్మృతియం దిట్లున్నది.

మాతురగ్రేధిజననం ద్వితీయం మాంజిబంధనాత్

బ్రాహ్మణతుత్రియవిశ స్తస్మా నేతే ద్విజాస్సస్మృతాః॥

బ్రాహ్మణులకు, తుత్రియులకు, వైశ్యులకు, దొలిజన్మము తల్లిగర్భమునుండియు, రెండవజన్మ ముపనయన సంస్కారము వలనను గలుగును. ఇందువలనఁ బై మూడుజాతులవారికి ద్విజా

లనిపేరు. ఉపనయనకాలమునుగూర్చి గృహ్యసూత్రము, ధర్మ
సూత్రములిట్లు చెప్పుచున్నవి,

“వసంతే బ్రాహ్మణంగ్రీష్మే రాజన్యం శరది వైశ్యం
గర్భష్టమేభేబ్రాహ్మణం గర్భైకాదశే రాజన్యం
గర్భద్వాదశే వైశ్యం”

వసంతర్తువునందు బ్రాహ్మణబాలకులకును, గ్రీష్మర్తువు
నందు క్షత్రియబాలకులకును, శరదృతువునందు వైశ్యబాలకు
లకును, ఉపనయన మొనరింపవలెను. ఉపనయనమునందు ఋతు
విచారణము బ్రాహ్మణాదివర్ణముల ప్రకృతివిచారణమును బట్టి
చేయఁబడినది. “ఋతూనాం కుసుమాకరః” అనువానితో
శ్రీ భగవానుఁడు వసంతకాలమును దన దైవసంపత్తినిజెప్పెను.
అందువలన బ్రాహ్మణబాలకుల కీ ఋతువే యోగ్యము.
గ్రీష్మములోని మండుటెండ (సూర్యశక్తి) క్షత్రియుల ప్రకృ
తులకు దగినది శరత్కాలమునందలి పోషణశక్తి వైశ్యప్రకృతి
కుసుమాలముగా నుండును. అష్టవసువులతో దేవరాజ్యమునందు
బ్రాహ్మణులకు మైత్రియున్నందున నెనిమిదవ యేడునందు
బ్రాహ్మణబాలురకును, యదగ్రప్రకృతితో సామ్యమున్నందున
బదునొకండవయేట క్షత్రియులకును, బోషణశక్తిగల్గిన సూర్య
నితో సంబంధమున్నందున వైశ్యులకుఁ బండ్రెండవయేటను
“ఉపనయనము” విధింపఁబడినది.

శూద్రులకు వేదాధికారము లేదు. అందువలన నుప
నయన సంస్కారముగూడ వారికి విధింపఁబడలేదు. కారణ

మేమనగా. వేద మంత్రములను ఉదాత్తము, అనుదాత్తము, స్వరితము మున్నగు భేదములలో నుచ్చరింపవలసి యుండును ఎవని కేవిధమైన శారీరక సంబంధము లేదో యెవనికిఁ గంతము నంద సంపూర్ణత లేదో యా మనుష్యుడే యా భేదములతో నావేదమంత్రముల నుచ్చరించుట కర్హుఁడగును. లేనిచో మహా భాష్యమునందలి ప్రమాణము ననుసరించి యశుద్ధమును, స్వర, వర్ణ, హీనమునగు నుచ్చారణముతో నుచ్చరించువారికి లాభము లేకపోవుటయేకాక ప్రబలమగు కీడుగూడ సంభవించును. శూద్ర వర్ణమునకే ప్రకృతియందు జన్మించుట సంభవించునో యద్దానియందు ప్రాకృతికమగు శారీరకాసంపూర్ణత యుండు నని నిశ్చయింపబడినదై యున్నది. అందువలన నట్టివారిచే ఉదాత్తానుదాత్త స్వరితములతోఁ గూడిన వర్ణములు గల మంత్రములను జక్కగా నుచ్చరింపఁ బడుట యసంభవము. మఱియుఁ బ్రకృతి విరుద్ధమగు నా కార్యము గావించినయెడల వారికి హాని సంప్రాప్తింపఁ గలదు ఇదే నిగ్రహానుగ్రహ సమర్థులును ద్వికాల దర్శులును, బరమపూజ్యులు నగు మన మహర్షులు శాస్త్రములందు శూద్రులకు వైదిక వ్యవస్థ చేయక పౌరాణికోపాసనాదుల విధించుటకు గారణము. ఇంక నీ విషయమును గురించి సంబంధానుసారముగా మరియొకచోట విశదీకరింపఁ బడును.

మిక్కిలి యోగ్యులగు ఆచార్యులద్వారా యుపనయము గావింపవలసి యున్నది వారి లక్షణమిట్లు చెప్పబడినది.

“యస్మాద్ధర్మా నాచినోచిన ఆచార్యః॥” (ధర్మ సూత్రము) ధర్మోపదేశము శాస్త్రీయముగా నెవనివలన జరుగునో యతః డే యాచార్యుడు బృహస్పతియు నిట్లు నుడువు చున్నాడు.

“అచినోతిచశాస్త్రాణి, ఆచారే స్థాపయత్యపి

స్వయమాచరతేయస్తు, తమాచార్యం ప్రచక్షతే.”
వేదాది శాస్త్రములను సమగ్రముగా నెరిగిన వాడును, శిష్యుని ఆచారవంతునిగా నొనర్చినవాడును, స్వయముగా ఆచారవంతుడునైనవాడచార్యుడనబడును. యజ్ఞవల్క్య మహర్షియు నిట్లు చెప్పచున్నాడు.

“ఉపసీయ దదద్యేద మాచార్యః స ఉదాహృతః”
ద్విజ (బ్రాహ్మణ, క్షత్రియః వైశ్య) బాలుర కుపసయము యథావిధిగాఁ గావించి వేదశిక్ష నొనంగినవాఁ డాచార్యుడనఁ బడును.

తండ్రి, తాత, పినతండ్రి, అన్న, జ్ఞాతి మొదలగువారు వరుసగా నొకరితరువాత నొకరు బాలుర కుపసయనము గావింపవలెను. తండ్రియేతప్పకవడుగుచేయవలెను. తండ్రిలేని పక్షమునఁ దాతయు, దాతలేని పక్షమునఁ బినతండ్రియు, నతడునుఁగూడ లేనుపక్షమున నన్నయు, నాతఁడు లేని పక్షమున దాయాదులు నుపసయనము జేయుట కర్హులు. వీరిలో నెవరుగూడ వడుగు చేయుటకు యోగ్యతలేనివారై నప్పుడు శౌనకమహర్షి యిట్లు వచించు చున్నాడు.

“కుమారస్యోపనయనం, శ్రితాభిజనవృత్తవాక్
తపసాధూతనిశ్చేష, సాష్టాకుర్యాద్విజోత్తమః

సద్వంశ జాతుడును, వేదశాస్త్ర విదుండును, తపః
ప్రభావముచేతఁ బాపములఁ బోగొట్టుకొనిన వాఁడును, సదా
చారసంపన్నుడును, నగుబ్రాహ్మణుఁడు ద్విజబాలకులకుపన
యనముగావింపవచ్చును. ఇట్టి బ్రాహ్మణుని ద్వారాచేయఁబ
డు నుపనయన సంస్కారకార్యమెట్లు చేయవలయునోయావిధి
సంగ్రహముగా నిటఁజూపఁబడుచున్నది.

ఉపనయనము జరుగుటకుఁ బూర్వదినమునందు యజ
మానుండును, నతనిసతీయు, బాలనితోఁగూడ మంగళస్నాన
ములఁజేసి తొలుతసంకల్ప మొనరించి గోదానముజేసి బ్రాహ్మ
ణులద్వారా గాయత్రీజపమును జేయింపవలయును. తరువాత
గంగాపతిపూజ, స్వస్తిపుణ్యహ వాచనము మాతృకా పూజ
నము నాందీశ్రాద్ధాదులను యధావిధిగా జేయవలసియుండును.
దాని తరువాత నుపనయన దినమున మొదటఁ బిల్లవానికి క్షౌర
కర్మజేయించి స్నాన మొనరించిన పిదప యాచార్యుని సమీ
పమునకుఁ దీసికొనిపోవలయును అచట బ్రాహ్మణులద్వారా
“ఁ బ్రహ్మణ్” యీమొదలగు మంత్రములతో అశీర్వాద
ములు జరిగినతరువాత ఆచార్యుఁడు తనకుడ్లివైపుననున్న బాల
కునితో “బ్రహ్మచార్యస్యసాని” యీవాక్యమునుజెప్పించి స్వయ
ముగా “ఓంయోగేంద్రాయ. బృహస్పతిర్వాసః పర్వదధాద
మృతం । తేన త్వహదధామ్యాయుషేదీర్ఘాయుష్వయ బలా

యవర్చసే, యామంత్రమును బఠించినటువునకుఁ గటి(మొల) సూత్రమును, కౌషీనము (గోచి) ను, వస్త్రములను నియ్యవలసి యుండును. బ్రాహ్మణ బాలురకు జనపవస్త్రములను, త్పత్రియు లకు అపసే వస్త్రములను, వైశ్య వటువులకు ఉన్ని వస్త్రముల నొసంగవలెను. ఇట్టివస్త్రములే బ్రహ్మచర్యాశ్రమమందుఁగలిగి పఠించుచుండున. తరువాత ఆచమనముజేయించి యాచార్యుడు

“ఓం ఇయందురుక్తం పరిపాథమానా వర్ణంపవిత్రం
పునతీమతగాత్ ||

యా మొదలగు మంత్రములతో బ్రహ్మచారికెన్ని ప్రస రలుండునో యన్నిముళ్లుగల ముజిమొదలగు మేఖలను బ్రహ్మ చారియొక్క కటిభాగమందు పగిదక్షిణక్రమముగా మూడుమా రులు చుట్టికట్టి తరువాత దేశాచారము ననుసరించి ఒక్కొక్క జతయజ్ఞోపవీత మొసంగి యన్నము మన్నగువానిని బెట్టి దక్షిణ లతోఁగూడ నిరువదినాలుగు ఉదకపాత్రలను సంగ్రహింపవల సినది. దీనితరువాత నీదిగువ చెప్పినచొప్పున యజ్ఞోపవీతసంస్కారము సల్పవలెను. తొలుత “అహిష్ఠామ” మొదలైన మూడు మంత్రములతో యజ్ఞోపవీతముపై ఉదకమునుజల్లి “బ్రహ్మజ జ్ఞానం” యామొవలగు మూడుమంత్రములను బఠించుచు దాని పై బొటన వ్రేలుదిగ్గిపవలెను. తిరిగి తొమ్మిదితంత్రువు (పోగులు) లందును, ఓంకారాది తొమ్మిండుగురు దేవతలను విన్యసించి యజ్ఞోపవీతమును గాంచుచు పదిమారులు “తత్సవితుః॥ మొ దలగు గాయత్రీమంత్రమునుబఠింపవలసినది. మఱియును పనయన

మంత్రమును జదివి సూర్యనారాయణ మూర్తికి యజ్ఞోపవీతమును జూపింపవలసినది. అప్పుడాచార్యులవారు తన చేతితో వటువునకా జందెము నొసంగవలెను. బాలకుడా యుపవీతమును దన చేతితోఁ బెట్టుకొని

“ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతే

ర్యతస్సహజం పుకన్తాత్, ఆయుష్య మగ్న్యంప్రతి

ముంచ శుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తు తేజః॥

యజ్ఞోపవీతమసి యజ్ఞస్యత్వా యజ్ఞోపవీతేనాపనేహ్యమి”

ఈ మంత్రము జదివి యజ్ఞోపవీతమును ధరింపవలసినది. అటు పిమ్మట చిత్రీవిచిత్రవర్ణములుగల నూలువస్త్రమును “ఓం యువాసువాసః” అను మొదలగు మంత్రమును జదివి యజ్ఞోపవీతముతో సమానముగా బ్రహ్మచారి ధరింపవలసియుండును. అటుపిదప ఆచార్యుడు బ్రహ్మచారికి మీదఁ గప్పుకొనుటకై మృగచర్మ (లేడితోలు)ము నియ్యవలయును. మఱియు

“ఓం మిత్రస్య చక్షుర్వరుణం బలీయస్తేజో యశస్విస్తవిరం

సమిధం అనాహతస్యం వసనం జరిష్ణుపరీదం

వాహ్యజనం దధేహం॥”

ఈ మంత్రముతో బ్రాహ్మణాది బాలకులకు మృగాదుల చర్మములు ధరింపదగియున్నవి. అటుపిమ్మట ఆచార్యుడు బ్రహ్మచారికి బిల్వదండముగాని పలూశదండముగాని యిడవలెను. ఈ బ్రహ్మచారులు “ఓం యోమేదండః” ఈ మొదలగు

మంత్రములను జదివి యాచార్యుని హస్తమునుండి యా దండమును గ్రహించవలెను. దండము గ్రహించినతరువాత నాచార్యుడు తన దోసిలిని నీళ్ళతో నింపి బ్రహ్మచారి యంజలిని నాజలముతోడనే “ఆపోహోష్ఠామ” మొదలగు మూడుమంత్రములతో ముమ్మారు నింపవలయును. మఱియు నాచార్య పఠితమగు ప్రతిమంత్రముయొక్క యంతమునందు శిష్యుడు శ్రీ సూర్యనారాయణమూర్తికిఁ దన యంజలియందుండు జలముతో మూడుమారు లర్ఘ్యము లాసంగవలెను. అనంతరమునందు “సూర్య మదీక్షస్వ” యని చెప్పి యాచార్యుడు శిష్యునకు సూర్యభగవానుని జూడుమని చెప్పవలెను. బ్రహ్మచారియు-

“ఓం తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాత్” యీ మొదలగు మంత్రములను జదువుచు సూర్యనారాయణుని దర్శింపవలెను. అప్పుడాచార్యుడు శిష్యుని కుడిభుజముమీదుగాఁ జెయిదీసికొని పోవుచు—

“ఓం —మమవ్రతే తేహృదయం దధామి, మమచిత్త మనుచిత్తం తేస్తు మమ వాచ మేకమనాజుషస్వ బృహస్పతి ప్ర్యోయనక్తు మహ్యం॥”

యీ మంత్రముతో వటుని హృదయమును దాకవలెను. తిరిగి యాచార్యుడు బాలకుని కుడిచేయిని బొటన వ్రేలితోఁ గూడఁ బట్టుకొని యిట్లుడుగవలెను. “కోనామాసి”-యందులకు బ్రహ్మచారి “అముకశర్మాహంభోః” అని పత్యుత్తర మొసంగవలెను. ఇట్లే ముమ్మాతాచార్య వటువులు పూర్వోక్త ప్రకా

రముగాఁ బ్రశోత్తరముల జరుపవలెను. మరల గురుఁడు శిష్యుని
 “కస్య బ్రహ్మచార్యసి” యని యడుగగా శిష్యుఁడు “భవతః”
 అని సమాధాన మిడవలెను. అప్పుడాచార్యుడు “ఓం ఇంద్రస్య
 బ్రహ్మచార్యస్యగ్నిరాచార్య స్తవాహ మాచార్యస్తవాసౌ”
 యీ మంత్రమును బఠింపవలెను. ఈ మంత్రముయొక్క చివరను
 “ఆచార్యస్తవదేవ శర్మ” యీ ప్రకారముగా “అసౌ” అను
 దాని స్థానమునందు శర్మపదముయొక్క యాద్యంతములందు
 బ్రహ్మచారి నామమును గ్రహింపవలెను పిమ్మట గురువు—

“ఓం ప్రజాపతయే త్వా పరిదదామి,
 ఓం దేవాయ త్వా సవిత్రే పరిదదామి”

ఈ మొదలగు మంత్రములతో అంజలిబద్ధుడైయున్న బాలకునిఁ
 దూర్పు మొదలగు దిక్కులయందు ఉపస్థానము జేయించవలెను.
 మంత్రములను గురువు స్వయముగాఁ బఠింపవలెను. తరువాతఁ
 గుమారుఁ డగ్నికే బ్రదక్షిణ క్రమముగాః బద్యక్షణము గావించి
 యాచార్యునకు ఉత్తరపువైపునఁ గూర్చుండి పుష్పచందన
 తాంబూలములను వస్త్రములను గైకొని “ఓం ఆద్య” యీ
 మున్నగు మంత్రములతో బ్రహ్మకు వరించి పుష్పాదులను
 బ్రహ్మకు సమర్పింపవలసినది. బ్రహ్మయు బుష్పాదులను
 గ్రహించి “వృశోస్మి” యనవలెను. దీనితరువాత సుపనయన
 సంస్కార కార్యముం దనేక కృత్యములు జరుపబడును. ఇవి
 యన్నియు విస్తృత భీతి నిట వాయుట మానఁబడినది.
 ఈ సంస్కారమునకు సంబంధించిన గ్రంథములందవియన్నియు

జూడదగినవి. ఉపనయన సంస్కారము సమాప్తి బొందిన తరువాత నాచార్యుడు వటువును “నీవు బ్రహ్మచారివయితివి. ఇది మొదలుకొని వేదోక్త కర్మలను శీయుట కధికారివి. నీవు, స్నానము, సంధ్యోపాసనము, వేదాధ్యయనము, భిక్షాచర్య, యీ మొదలగు శాస్త్రోక్త కర్మలను జేయవలెను. నీవు పగటి పూట నిద్రపోరాదు. లోనగు నుపదేశముల నుపదేశింపవలెను బ్రహ్మచారియు, బ్రతిజ్ఞాపూర్వకముగా నా యుపదేశములను స్వీకరింపవలెను ఇది నియమము. దీనితరువాత నాచార్యుడు బ్రహ్మచారికి సావిత్రీ మంత్రోపదేశ మొనరించును. ఈ యుపదేశమునం దాచార్యుడు మొదటితడవలో ప్రణవవ్యాహృతి సహితముగా నొక్కొక్క పాదము నుపదేశించును. రెండవ తడవ జైన జెప్పినట్లు మొదటిబుక్కుయొక్క యర్థభాగమునకు ప్రణవ వ్యాహృతులను జోడించి చెప్పించును. ఈ రెండవతడవలో నిదేప్రకారము మూడవ పాదమును బరింపింపవలెను. తృతీయావృత్తిలో ప్రణవ వ్యాహృతులతోగూడ పూర్ణ మంత్రమును నుచ్చరింపించును. శిష్యుడా మంత్రమును తోడోడ జెప్పుచుండవలెను. ఇట్లు ముమ్మాటు చెప్పించి యాచార్యుడు శిష్యుడును నిరువురు “ఓం స్వస్తి” యనవలెను. ఇటువిమ్మట గొన్ని వఱోమాదులను గావించురు. ఈ కృత్యము లన్నియు నిర్వర్తింపబడినపిమ్మట తొలుత బరమేశ్వరునకును, దేవతలకును, అగ్నిహోతునకును, సూర్యభాగవానునకును నమస్కరించి తరువాత నాచార్యునకు, పిమ్మట వరుసగా దల్లికి,

దండ్రుకి మొదలగు పెద్దవారలకు, బూజులకు నితర స్త్రీ పురుషులకును నమస్కరించుట విధి. దీనితరువాత భిక్షాపాత్రను గైకొని బ్రహ్మచారి బ్రాహ్మణుడైనచో “భవతి, భిక్షాం, దేహి” యనియు, క్షత్రియుడైనచో “భిక్షాం భవతి దేహి” యనియు వైశ్యుడైనచో “భిక్షాం దేహి భవతి” యనియు శైష్ట్యుడు గృహస్థుల స్త్రీలనుండి భిక్షను గైకొనవలెను. మఱియు నట్టి భిక్షాపదార్థమును నాచార్యుని యెదుట నుంచి వారి యాజ్ఞానుసారము భుజింపవలెను. భోజనకాలమునుగడి సూర్యాస్తమయమగువఱకు మానముచేసింపవలెను. ఉపనయన సంస్కార సమయమందలి యగ్నిని మూడుదినములు. తప్పక దీప్తిగ నుంచవలెను. అది చల్లారిపోనీయఁదగదు. ఇదియంతయు నుపనయన విధియొక్క సంగ్రహము.

ఉపనయన సంస్కారము మిక్కిలి గూఢరహస్యమయమైనది. ఇందు బ్రహ్మజ్ఞానమునకు మూల స్వరూపమగు బ్రహ్మచర్య లాభము, యధార్థజ్ఞానము, సదాచార లాభము, సుశీతోలాభము, ఆధ్యాత్మికోన్నతి పూర్ణ తత్త్వము నిండి యున్నవి. ఈవిషయమంతయు నీ దిగువ మిక్కిలి సంగ్రహించి చెప్పబడుచున్నది.

ఇందుఁ తొలుత అగ్ని, వాయు, సూర్య, చంద్ర, ఇంద్ర దేవతలనుండి సత్యవాక్సిద్ధులు, అధ్యయన సంపత్తులు, సదాచారము బొందుటకై ప్రార్థనయు, బ్రతిజ్ఞయుఁ జేయఁబడుచున్నది. పిమ్మట నాచార్యుడు వటువుపై దృష్టినిగుడ్చి

“ఓ పంచదేవతలారా! మీరి సుందర వటువును నాతోఁ
 గలుపుఁడు. మేమిరువురము విఘ్నములేకుండఁ బరస్పరము
 గలియి ననుగ్రహింపుఁడు. గురు శిష్య సమ్మేళనమే శిక్షకుఁ
 బ్రథమ ప్రధానానుష్ఠానమై యున్నది. ఇదే యీ విధానము
 నకుఁ గారణము. పిమ్మట మాణవకుఁ డాచార్యునితో నేను
 బ్రహ్మచారిని. అనఁగా మైథున రహితుఁడనుగా నున్నాను.
 నన్ను సుపసీతునిం జేయుఁడు. తమ సన్నిధికిఁ జేర్చికొనుడు” అని
 చెప్పవలెను. పిమ్మట నిరువురు దమతమ చేతులలోఁ దృప్తి
 సూచక మగు జలాంజలిని నింపికొని యాచార్యుఁడు శిష్యుని
 దనతోఁగూడఁ గలుపుకొనుటకై కోరి యిద్దరుగూడ దోసిళ్ళ
 లోని తోయమును నొకచోట నేవిడిచిపెట్టవలెను. ఉదకమెట్లుద
 కముతోఁ గలిసిపోవునో యట్లే గురు శిష్యులుగూడఁ గలిసి
 పోయిరి. తిరిగి గురువు తన కుడిచేతితో శిష్యుని కుడిచేతిని
 బట్టుకొనును. శిష్యుడు తన హస్తమును జగత్ప్రసవితరుగు
 సూర్యుఁడును: ఆరోగ్య విధానుకులగు అశ్వినీ కుమారులును,
 బోషణకారియగు పూషణ. దేవుడును తమ హస్తములతోఁ
 బట్టుకొన్నటులఁ దలంచును. దీనిబట్టి యీదశలో ఆచార్యుఁడే
 శిష్యునకుఁ దండ్రీయు, వైద్యుండును, బోషకుండు నయ్యెనని
 స్పష్టమగుచున్నది. మరల గురువు అగ్నియు, సవితయు,
 అర్యముండును బ్రథమమునందే హస్తధాగణ మొనరించి నిన్ను
 గ్రహించిరి. అగ్నిదేవుఁడే నీ యాచార్యుఁడు. నీవు నాకు
 మిక్కిలి ప్రీయమును గల్గించు మిత్రుఁడవు. ఈ సమయమునందు

సూర్యుని యావర్తనమునకుఁ దగినట్లు నీవునాకుఁ బ్రదక్షిణము జేయుము” అని చెప్పెను. శిష్యుఁడచార్యునకుఁ బ్రదక్షిణము జేసి యెప్పుడు కూర్చుండునో యప్పుడాచార్యుడు శిష్యుని నాభి (బొడ్డు)ని దాకి నిట్లు చెప్పెను.

“ఓ నాభీ! నీవు స్థిరముగా నుండుము. ఓ అంతకా, ఈ బ్రహ్మచారిని నేను నీ కొప్పుఁజెప్పుచున్నాను. (నాభి ప్రదేశముయొక్క పైభాగమును దాకి) ఓ వాయూ! (వామ భాగమును స్పృశించి) ఓ సూర్యుడా! (ఎదురు తొమ్మునుదాకి) ఓ అగ్ని! (కుడిభాగమును స్పృశించి) ఓ ప్రజాపతీ! యితడు నావాఁడు. నేను మీ కొప్పుగించుచున్నాను. ఇతనికి ముదిమి గాని, మరణముగాని, మరి యేదోషముగాని సంప్రాప్తింపఁ గూడదు” అని కోరును. మరల నాచార్యుఁడు “నీవు బ్రహ్మచారివైతివి. హోమముకొరకు సమిధల దీసికొనిరావలెను. మంత్రముల నుచ్చరించుచు నీరు త్రాగవలెను. గురు శుశ్రూష సలుపవలెను. పగటిపూట నిద్రపోకుము” యీ మొదలైనవాని నుపదేశించును. ఇవన్నియు బ్రహ్మచారి విధిగా జేయదగినవి. అనంతరమున బ్రహ్మచారి, యథార్థ బ్రహ్మచారి వేషమును ధరించును. అనగా శరీరమునకు వలయములు, మొదలగు భూషణములు త్యజించి మేఖల యజ్ఞోపవీతమును, అజినమును ధరించి గాయత్రీ మంత్ర పాఠమును గ్రహించును. గాయత్రీ పఠనానంతరము భిక్షాచర్య చేసి, భిక్షాన్నమును గురువునకు

సమస్పించుటయు గురుని యాజ్ఞ ననుసరించి తాను భుజించు
టయు మున్నగునవి కర్తవ్యములుగా విధింపఁబడినవి.

పైవిషయములయొక్క మిక్కిలి గూఢరహస్యచయములు.

(1) జలములో జలము గలిసిపోయినట్లు గురుశిష్యుల మధు
మయసమ్మేళనము మిక్కిలి మధురమై శిష్యునకు సర్వోన్నతిని
గల్గించునదియై యున్నది.

(2) గురుడు శిష్యునిచేతిని బట్టికొనుట, కొనియాడఁ
దగిన జనకత్వ, స్వాస్థ్య, విధాయకత్వ, పోషకత్వములపరిచయ
మును గల్గించుచున్నది.

(3) అయినను గురుడే యధికారములనన్నిటిని బొంది
యున్నప్పటికినిగూడ గర్వింపక శిష్యునకు అన్ని చే వుండే
యథార్థగురువనియు, మఱియు నతనికి బ్రతుమిత్రుడు
మాత్రమే తాననియు తలంచి స్పష్టికరించెను. గురుని
హృదయము శిష్యునిమీద తండ్రితో సమానముగాను, మైత్రి
యక్తముగాను, నిరభిమానముగాను గలసి మెలగి యుండవలెను.
ఇచే యిట ప్రకటమైనది. గురుని ఆ వర్తనమునందు లేక
అనవర్తనమందు నుండుటయే శిష్యుని కర్తవ్యము. అది తత్క
ర్మక సూర్యవర్తనముద్వారా ప్రకటితమైనది. ఎట్లు
శిష్యుడు వేదోదయుడగు సూర్యునకు స్థానాపన్నుఁడయ్యెనో
యట్లే గురుడుగూడ సూర్యునియవర్తనయ విశ్వమూర్తియగు
పరమేశ్వరుని మాపముగా నున్నాడు. ఆ విశ్వరూపుడగు
శిష్యుని శరీరములో విశ్వమును స్థాపించుటకొర కుద్య

మించి నాభి పరిచేకమునందు యనుభర్తరాజును, నాభి
యొక్క పై భాగమునందు వాయువును, నాభి వామభాగముందు
సూర్యుని, దానివధ్యభాగమునం దగ్నిని, దక్షిణ భాగముందు
ప్రజాపతిని వ్రాపించెను. ఆనఁగా శిష్యుని దేహమంతయు
బ్రహ్మదేహమయ్యెను. ఇట్లుగుటవలననే యుపనయన సంస్కా-
రము పూర్ణమయ్యెను. ఈసమయమందే మాణవకుండు పూర్ణ
బ్రహ్మచారియై బ్రహ్మచారి వేషమును ధరించి శాస్త్రవిహిత
మగు ననుష్ఠానమందుబ్రవర్తించెను. ఏ సంస్కారము నీచదేహ-
మును విశ్వదేహముగా మార్చి జీవుని శివునిగా జేయుటకు
పరమ ప్రధాన సహాయక మగుచున్నదో, దాని మహిమ,
దాని గొప్పతనము, దాని యనిర్వచనీయ రహస్యమును ఎంత
మహత్తరమైనదో విజ్ఞులు గ్రహింపజాలదురు.

—*) యజ్ఞోపవీత రహస్యము (*—

యజ్ఞోపవీతనమునందుఁ దొమ్మిది పోగులు (నవతంత్రు
వులు)ను, మూడుముళ్లును నుండును. వీనియందుగూడ మిక్కిలి
గూఢతాత్పర్య మున్నది. ఎట్లన?

“ఓంకారః ప్రథమే తంతౌ, ద్వితీయేగ్ని స్తదైవచ
తృతీయే నాగదైవత్యం, చతుర్థే సోమదేవతా॥

పంచమే పితృదైవత్యం, షష్ఠేచైవ ప్రజాపతిః
సప్తమే మారుతశ్చైవ, అష్టమే సూర్యఏవచ
నవ్వే దేవాస్తు నవమే, ఇత్యేతాస్తంత్రు దేవతాః .

బ్రహ్మణోత్పాదితం సూత్రం విష్ణునాత్రిగుణీకృతం
రుద్రేణ దత్తో గ్రంథిర్వై సావిత్యాచాభిమంతితం॥

యజ్ఞోపవీతమందలి తొమ్మిది పోగులలోఁ దొమ్మండుగురు దేవతల యధిష్ఠానము గలదు. ఆ తొమ్మండుగురు దేవతల తొమ్మిది వేలువేలు గుణములు గలిగిన యజ్ఞోపవీతమును ధరించుటవలన ద్విజబాలకుఁడు భూషితుఁడగును. మొదటిదేవత “ఓం”కారముయొక్క గుణము బ్రహ్మజ్ఞానము, రెండవ దేవత అగ్నిగుణము తేజస్సు, మూడవ దేవత యనంతుని గుణము ధైర్యము, నాల్గవ దేవత చంద్రుని గుణము సర్వ ప్రియత్వము, ఐదవ దేవత పితృగుణముయొక్క గుణము స్నేహ శీలత్వము, ఆఱవదేవత ప్రజాపతి గుణము ప్రజారక్షణము, ఏడవ దేవత వాయువుయొక్క గుణము బలము, ఎనిమిదవ దేవత సూర్యుని గుణము ప్రకాశము, తొమ్మిదవ దేవత సర్వదేవతల గుణము సాత్వికత, యని యెఱుఁగవలెను. ఈ నవతంతువులతోఁగూడిన యజ్ఞోపవీతమును ధరించుటవలన నీ దేవత లందఱును నిత్యము స్మరించుటయు, వారి గుణములను దన హృదయమునందు నిల్పుకొనుటయు సంభవించును. నవతంతుధారణ మొనర్చుట కిదియే కారణము.

బ్రహ్మదేవుఁడు యజ్ఞసూత్రమును సృష్టించెను. విష్ణు మూర్తి దానిని మూఁడురెట్లు గావించెను. రుద్రుఁడు ముఱి వేసెను. సాపిత్రీదేవి యభిమంతించెను. ముఱి వేయునప్పుడు వీరి స్మరణమువలనఁగూడ శక్తిలాభము, జ్ఞానలాభము

గలుగును. యజ్ఞోపవీతముయొక్క పరిమాణము (కొలత) తొంబదాటు (96) అంగుళములుండును దీని యర్థ మేమనగా: మానవుని మానము (కొలత) ఎనుబదినాలుగు (84) అంగుళములును, దేవమానము తొంబదాటు (96) అంగుళములగును. యజ్ఞోపవీతమును ధరించినతరువాత వేదవ్రతము, బ్రహ్మ వ్రతము, మున్నగువాని ననుష్ఠించుటవలన మనుష్యునకు దేవత్వము, పిమ్మట దుదిదశయందు బ్రహ్మత్వమును బ్రాప్తిం చును ఈ భావమునే లక్ష్యచంద్రుని దేవమానముగల యజ్ఞోపవీతము చేయబడుచున్నది. ఇంతేగాక, కాయ (శరీర) దండ, వాగ్దండ, మనోదండములనెడి దండత్రయమువలన, సంయమవిధి (సాంసారులు లేకుండుట) చూపబడినది. శరీర సంయమముద్వారా బ్రహ్మచర్య ధారణము, తపస్సు, మున్నగునవియు, వాక్సంయమమువలన వదరుబోతుదనము, నసత్యవాదిత్వము నశించును. మనస్సంయమమువలన భోగాది విషయములనుండి మనస్సును మరలించియుండుట గలుగును. యజ్ఞోపవీతమును వేసికొనిన ద్విజుడైనవానికెల్ల పై సంయమ ములు కర్తవ్యములు. ఉపనయన సంస్కారమువలన ద్విజులకిట్టి గొప్పలాభము గల్గవని గ్రహింపవలసి యున్నది.

-*) బ్రహ్మవ్రతము (*-

ఉపనయన మైనపిమ్మట గావించెడి తొమ్మిదవ సంస్కారమునకు బ్రహ్మవ్రతమని యందురు. ఇందు గురుని గృహమునందు శిష్యుడగు ద్విజుడు బ్రహ్మచర్య వ్రతమును

గ్రహించి బ్రహ్మ (పరమాత్మ)ను బొందు మార్గమునం దగ్గి
గామియై యుండుటకుఁ బ్రతిజ్ఞను గావించును. కనుకనే యీ
సంస్కారమునకు బ్రహ్మవ్రతమని పేరు వచ్చినది. ఈ వ్రతము
నందు బ్రహ్మచారికి గురుసేవ, బ్రహ్మచర్యమును నడుపుట
కర్తవ్యములు. గురుసేవ లేకుండ నెట్టి విద్యయు ఫలింపదు,
అందువలననే యార్యులు శాస్త్రములందు గురుసేవామహిమ
నంత గొప్పగా వర్ణించిరి. ఎట్లన—

“ఆచార్యయోని మిహయే ప్రపశ్య
భూత్వా గర్భే బ్రహ్మచర్యం చరంతి
ఇహైవతే శాస్త్రకారాః భవంతి
విహాయ దేహం పరమం యాంతి సత్యం”

(సనత్సుజాతము)

ఎవరాచార్యుని సమీపమునకుఁబోయి వారిని సేవించి
బ్రహ్మచర్య వ్రతమును బాలించుచున్నారో వారిహలోక
మందు గొప్ప పండితులై మరణించినవీడఁ బరమ పదమును
బొందగలరు. మఱియు—

“శరీరమేతౌ కురుతః పితా మాతాచ భారత

ఆచార్య తస్తు యజ్ఞస్థ తత్సత్యం వై తథామృతం”

తలిదండ్రులు కేవలమొక స్థూలశరీరమునుమాత్రమే పుట్టిపడ
గలరు. కాని యాచార్యునివలన నే యాధ్యాత్మిక దేహము
పుట్టుచున్నదో యదే సత్యము, నమృతిమునై యున్నది.
శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తుగోగూడ నిట్లు చెప్పబడినది.—

“యస్య జేవే పరాభక్తిర్వధా జేవే తథా గురౌ
తస్యైతే కథితాహ్యధాః ప్రకాశంతే మహత్మనః॥”

పరమాత్మయందెట్టి భక్తియుండునో యట్టి భక్తియే గురువు
నందును గలవాని హృదయమునందు తత్వజ్ఞాన స్ఫురణము
పుట్టగలదు. ఇట్లాచార్యుని చరణారవిందములందు లక్ష్మ్యముంచి
యే బ్రహ్మచర్యవ్రత మాచరింపబడుచున్నదో దానికి
నాలుగు పాదములు గలవని శాస్త్రములందు వచింపబడినది.
ససత్సజాత గ్రంథమునః—

“శిష్యవృత్తి క్రమేణైవ, విద్యా మాసోతి యశ్చుచిః
బ్రహ్మచర్యవ్రతస్యాప్య ప్రథమః పాద ఉచ్యతే”

లోపల, వెలుపల శుచిత్వము గలిగి శుశ్రూష చేసి యే విద్య
యార్జింపబడుచున్నదో యది బ్రహ్మచర్యముయొక్క ప్రథమ
పాదము—

“యథానిత్యం గురౌవృత్తిర్గురుపత్న్యాం తథాచరేత్
తత్పుత్రేచ తథాకుర్వత్ ద్వితీయః పాద ఉచ్యతే॥”

గురువుతో సమముగా గురుపత్నిని, గురువుతునింగూడ
శుశ్రూషించుట బ్రహ్మచర్య ద్వితీయపాదము—

“ఆచార్యేణాత్మకృతం విజానన్,
జ్ఞాత్వాచార్థం భావితోస్సీత్యనేన,
యస్మన్యతే తం ప్రతిహృష్ట బుద్ధిః,
సవైతృతీయో బ్రహ్మచర్యస్య పాదః॥”

అచార్యునిచేఁ దనకు గలిగిన యుపకారములను దెలిసికొని
యతనివలన లభించిన వేదవిద్యతో దాను సత్కరింపఁబడిన
వాడుగా దలఁచికొని హృదయమునం దే సంతోషమును,
కృతార్థతను బొందుచున్నాఁడో అది బ్రహ్మవ్రత తృతీయ
పాదమని తెలిసికొనవలెను.

“అచార్యాయ ప్రియం కుర్యాత్ ప్రాణైరపి ధనైరపి
కర్మణా మనసా వాచా చతుర్థపాద ఉచ్యతే॥”

ధనము, మనము, ప్రాణము, వాణి, కర్మలవలన గురువునకుఁ
బ్రియము గల్గించుటయే బ్రహ్మవ్రత చతుర్థపాదము. ఇట్లార్య
ధర్మశాస్త్రములందు బ్రహ్మవ్రతముయొక్క నాల్గు పాదములు
చూపఁబడినవి:—

మీఁదఁ జెప్పఁబడిన నాల్గు పాదములను బూర్తి
చేయుటకు శాస్త్రములందు బ్రహ్మవ్రత సంస్కారమునందు
ఉపసీతుడైన బ్రహ్మచారికి జేయఁదగిన యనేకోపదేశములు
చేయఁబడినవి. ఇప్పుడవ్వానిలో నుండి కొన్ని యుపదేశము లీ
దిగువఁ బ్రదర్శింపఁ బడుచున్నవి.

యమమహర్షి యిట్లు నుడువుచున్నాఁడు:—

“మేఖలా మజినం దండ, ముపవీతం చ సర్వదా
కాపీనం కటిసూత్రం చ; బ్రహ్మచారీతు ధారయేత్
అగ్నింధనం భైక్షచర్యామధశ్శయ్యాం గురోర్హితం
ఆసమావర్తనాత్కుర్యాత్ కృతోపనయనో ద్విజః”

ఉపనీతుఁడగు ద్విజుఁడు మేఖల, మృగచర్మము; దండము
జరిచెము. గోచి, మొనూలు, ఎల్లప్పుడు ధరింపవలెను. ఇట్లే
సమావర్తన కాలపర్యంతము అగ్ని సేవ. భిక్షాచర్య, భూకయ్య
గురువునకుఁ బ్రియమొనర్చుటయు చేయవలెను. మేఖలా
కౌపీనాదులతో బ్రహ్మచర్యరక్షణము గాగలదు- శ్రీ మనుభగ
వానుఁడిట్లు వచించుచున్నాఁడు, —

“వేదయజ్ఞై రహీనానాం, ప్రశస్తానాం స్వకర్మ సు

బ్రహ్మచర్యా హరేత్ భైక్షం, గృహేభ్యః ప్రయతోన్వ
హం॥”

వేదనిహిత యజ్ఞములందు భక్తిగలవారును, వర్ణాశ్రమములకుఁ
దగిన కర్మముల ననుష్ఠించువారును, సదాచార సంపన్నులగు
ద్విజుల గృహములందే బ్రహ్మచారి భిక్షుటన మొనర్పవలెను.
యమ మహర్షి యు నిట్లు నుడివెను:—

“ఆహారమాతా, దధికం, నక్వచిత్ భైక్షమాహరేత్

యుజ్యతే సహిదోషేణ, కామతోధిక మాహరణ॥”

తన యాహారమునకు దగినంతమాత్రమే భిక్షమెత్తవలెను.
అంతకంటె సధికముగా నిచ్చవచ్చినట్లు భిక్షమెత్తిన బ్రహ్మ
చారికి దోషము సంభవించును. దక్షమహర్షి యిట్లు పలికెను.

“సధ్యాతవ్యం, నవక్తవ్యం, నశోతవ్యం కథంచన
ఏతైస్సర్వైస్సు నిష్ఠాతో, యతిర్భవతి నాన్యథా॥”

బ్రహ్మచారికి స్త్రీలను గురించిన విషయము వినుటగాని, కనుటగాని, యనుటగాని, తలచుటగాని కూడదు. ఇట్లు చేసినయెడల నతడు యతియగును. లేనియెడలఁ గానేరదు.

ఇవన్నియు సంక్షేపముగాఁ జెప్పఁబడిన బ్రహ్మవ్రత విధులు. వీని విశదీకరణము వేఱు గ్రంథములందుఁ జెప్పఁబడును.

—*) వేదవ్రతము (*—

పోడశ సంస్కారములలోఁ బదవదానికి వేదవ్రతమని పేరు. దీనిని వేదారంభ సంస్కారమనియుఁ జెప్పెదరు. జ్యోతిష్సునిచేఁ జెప్పబడిన శుభదినమునందుఁ దనశాఖ నారంభించి యీ సంస్కారమును ఆచరించును. వశిష్టమహర్షి యిట్లు చెప్పుచున్నాడు:—

“పారం పర్యాంతో యేషాం, వేదస్స పరిబ్రంహణః

యచ్చాఖ్యాకర్మ కుర్వీత, తచ్చాఖ్యాభ్యయనం తథా॥”

ఏకలయం దేశాఖ యే గృహ్యసూత్రము, ఏ వ్యవహార పరం పరతో వచ్చుచున్నదో యీకులయందాశాఖాగృహ్యసూత్రము తోడనే వేదారంభము గావలయును. పరాశర మహర్షి యిట్లు వచించుచున్నాడు:—

“వేదస్సాభ్యయనం సర్వం, ధర్మశాస్త్రస్య చైవహి

అజానితోర్ధం తద్వ్యర్థం, తుమాణాం కండినం యథా॥”

వేదములను, వేదాంగములను, ధర్మశాస్త్రములను అర్థసహితముగాఁ జదువవలెను. అర్థము గ్రహింపకుండఁ గేవలము చదువుట ఊకదంపునలె నిష్ఫలము.

ఇప్పుడు వేదవ్రత సమయమునందు శాస్త్రములచేఁ
జెప్పబడి చేయఁదగిన నిర్దేశములు (ఆంజ్ఞలు) గొన్ని చూపఁ
బడుచున్నవి. శాస్త్రములందు వేదపాఠమును, అర్థసహితమును
వేదాభ్యాసమును మిక్కిలి యెక్కువగాఁ బ్రశంసించి
యున్నారు.

“వేద ఏవద్విజాతీనాం, నిశ్చేయసకరః పరః

యం యం కృతుమధీమాత, తస్యతస్యాపుయాత్ఫలం॥”

(యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి)

ద్విజులకు వేదమే ముఖ్యముగు ముక్తిదాయక శాస్త్రము. ప్రతి
శాఖను బఠించుటవలన నడ్డుపాటులేని లాభము పుట్టగలదు.
స్మృతिसార సముచ్చయగ్రంథమునందెట్లు వాయఁబడియున్నది.

వేదోయస్య శరీరస్థో న స పాపేన లిప్యతే

వేదాత్మా సతువిజ్ఞేయః శరీరైః కిం ప్రయోజనం॥

వేదాత్మరాణి యావంతి, పఠితాని ద్విజాతిభిః

తావంతి హరినామాని, కీర్తితాని నశంసయః॥

యస్య వేదశ్చ వేదీచ, విచ్ఛిద్యేతే త్రిపూరుషం

సవైదుర్బాహ్మణోనామ, సర్వకర్మ బహిష్కృతః॥

నిత్యం ప్రామిత్తికం కామ్యం, యచ్ఛాస్త్యత్కర్మ వైదికం

అనధీతస్య విప్రస్య, సర్వం భవతి నిష్ఫలం—

అనధీతో ద్విజోయస్తు శాస్త్రాణి తు బహూన్యపి

శ్రుణోత్యాబ్రాహ్మణో నూశం నరకం స ప్రపద్యతే॥

నాధీశ జేవోయో విప్రః, ఆచారేభ్యః పవిత్రతే
నాచాః ఫల మాప్నోతి, యథాశూద్ర స్తధైవనః॥

ఎవని శరీరమునందు వేదమున్నదో వాని శరీరమును పాపము
దాకనేరదు. అతఁడు వేదాత్మ. వాని శరీరమువలన ఫలమేమి?
వేదము దెన్ని యక్షరముల నా ద్విజుఁడు పఠించునో యన్ని
హరినామములను గీర్తించిన నాఁడగును. ఇందు సందియము
లేదు. ఏవంశమందు మూడుపురుషాంతరములవఱకు వేద పాఠ
మూడనో, వేదవిదుఁడు నుండఁడో యతఁడు కర్మహీనుండగు
కుబ్జాహ్మణుండనియు, నతని వంశము కుబ్జాహ్మణ వంశ
మనియు నెఱుఁగవలెను. వేద స్వాధ్యాయములేని బ్రాహ్మణుని
కీర్త్య, నైమిత్తిక, కామ్య, సర్వకర్మములు నిష్ఫలంబులగును.
ఏ ద్విజుఁడైనను పెక్కు శాస్త్రములను జదివినప్పటికిని వేద
స్వాధ్యాయము గావింపనియెడల నతఁ డధోగతి నే చెందును.
వేద పాఠము జే నక ఆచార సంపన్నుఁడైనను ఫలము బొందఁ
జాలఁడు. అతఁడు శూద్రప్రాముఁడగును. ఇట్లార్కశాస్త్రము
లందు వేద పాఠ మహిమ యచ్ఛత్రముగా వర్ణింపఁబడినది.

మనుసంహిత నాల్గవ యధ్యాయమునందును, మరి
యితర సమీతబంధును వేద పాఠము జేయఁగూడని దినములు
జూపింపఁబడినవి.

“పృతిపత్ను, చతుర్థశ్యా, షష్ఠమ్యాం పర్వణోర్ద్వయోః
శ్వో నధ్యాయేద్య శర్వర్యాం, నాధీమూత కథాచన॥”

శుక్లకృష్ణ పశ్చిమక్షులు, చతుర్దశులు, అష్టములు, రెండు పర్వముల యందును (పూర్తి మామావాస్యలు) ఈ దినములయందు వేదపాఠము జేయఁగూడదు. ఏదిన ననధ్యాయము గావలసి యున్నదో దానికి పూర్వదిన రాత్రికాలముం దెప్పుడుగూడ వేదపాఠము గావింపఁగూడదు.

ఈ విధికిందోడు కొంత యపవాదపిఠిగూడ నున్నది.

“నైత్యకే నాస్త్యనధ్యాయః సంధ్యోపాసన ఏవచ
ఉపాకర్మణి కర్మాంతే, హోమమంత్రేషు చైవహి॥

అనధ్యాయస్తునాంగేషు, నేతిహాస పురాణయోః
న ధర్మశాస్త్రేష్వన్యేషు పర్వాణ్యేతాని వర్జయేత్॥

ఆధీయత సదా సర్వాం బ్రహ్మవిద్యాం సమాహితః
సావిత్రీం శతరుద్రీయం వేదాంతాశ్చ విశేషతః ॥

(కూర్మపురాణం)

నిత్యకర్మలో, సంధ్యోపాసనము, ఉపాకర్మ, హోమమంత్ర పాఠము వీనియం దనధ్యాయము లేదు. మతీయు, వేదాంగములు, ఇతిహాసములు, పురాణములు, ధర్మశాస్త్రములు, వీని పఠనమునకు గూడ ననధ్యాయములేదు. ఇతరత్రా పైనఁజెప్పఁబడిన పర్వదినములయం దనధ్యాయ మున్నది. బ్రహ్మవిద్యయు వేదాంతము, గాయత్రి, శతరుద్రీయ పాఠము, వీనియందు గూడ ననధ్యాయము లేదు. ఇది యనధ్యాయప్రకరణమం దపవాద విధి. ఇట్లు వేదాది శాస్త్రముల యాజ్ఞ ననుసరించి వేద

వృతమనెడి సంస్కారమును సంపూర్ణముగా నెరవేర్చినప్పుడు
బ్రహ్మచారి వేదవ్రతయు, సకలశాస్త్ర పారంగతు డును,
విహితముక్తికములందు గల్యాణము గల్గించెడి యధికారియు
గాఁగలడు.

శాస్త్రములం దనధ్యాయములిన్ని పరిగణించుట
యెందులకో దానియొక్క వైజ్ఞానిక పద్ధతిని విచారించినయెడల
సాధారణముగా మూడు హేతువులు గనపట్టుచున్నవి.
ఎట్లనఁగా —

- (1) చంద్రాది గ్రహలోపగ్రహముల యాకర్షణము.
- (2) ఉత్తమాధమ శతనములు.
- (3) శారీరక, మానసికాశుచిత్తము.

వేదము భగద్వాక్య మైనందువలన, ఆధిభౌతిక, ఆధి
దైవిక, ఆన్యైశ్వికములందుగల వివిధ శక్తులు వేదమంత్రము
లందు సంపూర్ణముగా నున్నవి. అందువలన వేద కాలములు,
గాఁ, స్వాధ్యాయము గావించెడి శారీరక, మానసిక స్థితి గాని,
అతని కనుకూలముగా నెంతవఱుగుండదో యంతవరకును వేద
పాఠము స్వగ్రాదులతో హస్తచాలనాదులతో వేదమంత్రములు
నుచ్చరించుటచేత, ననేక ప్రకారములుగల యాధివ్యాధులును,
దైవిక విపత్తులును గలుగవచ్చును. ఈ కారణమును ఒట్టియే
యార్యశాస్త్రములందు మైనఁ జెప్పినట్లు వేదపాఠ నిషేధము
చూపఁబడినది.

(1) ఆప్టమి, పూర్ణిమ, అమావాస్య, వీని పూర్వా పర తిథులలో సూర్యచంద్రాది గ్రహముల యాకర్షణము, దానివలన గలిగెడి శారీరక, మానసిక ప్రతికూలతయు బ్రత్యక్ష సిద్ధములు.

(2) కుక్క, నక్క, గాడిద, ఏనుగు, మున్నగు జంతువులతో నపశకునముల విశేష సంబంధము శకునశాస్త్రమునందు విశదీకరింపఁ బడినది. ఆ సంబంధమువలనఁ గలుగు దైవిక విపత్తులుగూడ మనుష్యుల కందఱకు సంభవించుటకూడ శాస్త్రసిద్ధమై యున్నది.

(3) రాహుగ్రహ, కేతుగ్రహ, సూర్య చంద్రోప రాగములవలన గలిగిన సూతకము, ప్రేత శ్రాద్ధము మున్నగు వానియందు భుజించినందువలన సంభవించు తపోనాశము, అశుచిత్వమును, కృతఘ్నులయు, పాపిష్ఠులయు, నిక నితర దోషులయు సమీపమున నున్నందువలన వచ్చు అపవిత్రత, ఇట్టి ఇట్టివన్నియు శారీరక, మానసికములగు అశుచిత్వమునకు దృష్టాంతములు. ఆ హేతువునుబట్టి ఇట్టి యాధిభౌతికాధి దైవిక బాధలన్నిటి భయమువలన వివిధవిధ శక్తులతో నిండియున్న వైదికమంత్రముల యుచ్చారణము గావించుట హానికారకమగుట చేత శాస్త్రములందనధ్యాయములు విధింపఁ బడినవి. వేదాంతాది శాస్త్రములతో ఆధ్యాత్మిక సంబంధముయొక్క ప్రధానతయు, దైవికత్వి సంపర్కముయొక్క న్యూనతయు నుండుటచేత వాని స్వాధ్యాయమందలి స్వాధ్యాయనధ్యాయ

మూల విధి: షేషముకింత యెక్కువగాఁ బరిగణింపబడి యుండు లేదు. ఇదే యనన్యాయము లివియని నిర్దేశించుటకు మూలమైన వైజ్ఞానిక నిర్ణయము.

—*) సమావర్తనము (*—

పదునొకండవ సంస్కారమునకు సమావర్తనమని పేరు. గురుని గృహమున విద్యముగించినపిమ్మట గృహస్థాశ్రమ మందుఁ బ్రవేశించుటకు గృహమునకు మరలివచ్చు సమయ మందు సమావర్తనమనెడి సంస్కారమును సలుపుకొనవలసి యుండును. వేదములో—

“అచార్యాయ ప్రియం ధనమూహృత్య,
ప్రజాతంతుం మావ్యవత్సేత్తిః” (అనియున్నది)

అచార్యునికోరిక ననుసరించి దక్షిణా రూపముగా ధనమును సమర్పించి ప్రజాతంతువును రక్షించుటకు స్నాతకుండగు ద్విజుఁడు గృహస్థాశ్రమమందుఁ బ్రవేశింపవలయును. ఏ విద్య యాచార్యునివలన వచ్చినదో దాని పరిశోధనము ధనము ద్వారా కాఁబాలదు. హరీతమహర్షి యెట్లు నుడువుచున్నాడో కనుఁడు—

“ఏకమప్యక్షరం యస్తు, గురుశ్శిష్యే నియోజయేత్

పృథివ్యాం నాస్తి తద్ద్రవ్యం, యద్దత్వాప్యనృణీ భవేత్॥”

అచార్యుడొక యక్షర మైనను శిష్యున కిచ్చినను భ్రష్టమవును. దానితో సమానమగు ధనమేషియు లేదు. కాబట్టి శిష్యుడేది

యిచ్చినను గురునకు అన్యణి (ఋణగ్రహితుడు) గాజాలడు. అట్లయినప్పటికి లోకమర్యాద ననుసరించి బ్రహ్మచర్య వ్రతము సమాప్తి యైనట్లు గురుదక్షిణ సమర్పింపవలసి నట్లాజ్ఞాపింపబడి యున్నది. కూర్మ పురాణమునం దిట్లున్నది.

నేదాన్ వేదాంస్తథా వేదో, వేదం వాపి సమాంతః

ఆధీత్య చాధి గమ్యార్థం, తతస్త్వయా ద్విజోత్తమః

శిష్యుల చిత్తుడై వాలుగు వేదములూ, మూడు వేదములూ, రెండు వేదములూ, దుట్టతుదకొక వేదమైన జదివి దానియందలి గురైరుంగఁదగిన మంచి విషయములను తెలిసికొని పిమ్మట సమావర న స్నానము చేయవలయును. యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి యిట్లు వచించుచున్నాడు

వేదవ్రతాని వా సారం, నీత్వా హ్యుభయమేవనా

అవిప్లుత బ్రహ్మచర్యో లక్షణ్యాం స్త్రి యముస్వహేత్

-*) వివాహము (*-

పండ్రెండవది వివాహసంస్కారము. దీనివిషయము ముగియొక సారి విస్తారముగాజెప్ప బడును. అయినను సందర్భానుసారముగా సంక్షిప్తించి యిది జెప్పబడుచున్నది.

వివాహసంస్కారమునం దే యేవైదిక క్రియలు గావించబడుచున్నవో న నినిపిస్తరించి యిటనుంచుట నిష్ప్రయోజనముగా గనుపడగలదు. అందువలన నా పనిని మాని యందు చేయున్న భావములు మాత్రము వర్ణింపబడుచున్నవి. ఆభావములపై

నిలకడగా చిత్తమంచి విచారించిన ప్రతి మనుష్యుడును అన్య దేశీయుల వివాహపద్ధతికిని, ఆర్యజాతీయుల వివాహపద్ధతికిని ఆకాశ, పాతాళములకున్నంత తారతమ్యముగలదని తెలిసికొనఁగలఁడు. అనఁగా అన్యదేశీయుల వివాహము కేవలము స్థూలములగు ఇందియముల సేవకొరకు స్త్రీపురుషుల స్వల్ప కాలము నిలిచియుండు లౌకికసంబంధము మాత్రమే యైయున్నది. ఇక ఆర్యజాతీయుల వివాహమున్ననో దంపతుల ఆత్మ మనస్సు, ప్రాణము, శరీరములకు పరస్పరము ప్రబలమైన ఆధ్యాత్మిక సంబంధముద్వారా యిరువురకు మోక్షలాభములుగలిగించు బహుకాలము నిలిచియుండు ప్రయత్నమై యున్నది. అన్యదేశీయ వివాహపద్ధతి దృష్టాంతరూపముగా నొకింత చూపబడుచున్నది.

(1) ఒక ఆసనముమీద కూర్చుండి యొక పాత్రములో స్త్రీ పురుషులు భుజించినంతమాత్రమున నే వారిని బ్రహ్మ (బర్హ) దేశీయులగు జనులు భార్య భర్తలనుగా గణించి స్వీకరింతును, ఒక నిమ్మపండునో, మఱియొక పండునోకోసి దాని సగము భాగము పురుషుడు స్త్రీముఖమునందును, మిగత సగమును స్త్రీ పురుషునిముఖమునందును బెట్టి తినిపించినయెడల, వారియ్యరకు వివాహమైనట్లు చీనావారును జపానువారును నంగీకరించుచున్నారు.

(2) తుర్కలలోఁగూడ నొక ఆసనముపైకూర్చుండి యొక పాత్రలో స్త్రీపురుషులొకరి నొకరు భోజ్యపదార్థములను

భుజింపజేసినయెడల నప్పుడేవారికి పెండ్లిజరిగినట్లుభావించును. కాని మహమ్మదీయులయందు కన్యలయొప్పుదలయే వివాహమునకు మూలమంత్రమైయున్నది.

(3) క్రీస్తుయనులయందుగూడ స్త్రీ పురుషులయొప్పుదల, పురోహితుని మంత్రపఠనము, ఒకరిముఖముతో నొకరిముఖము నుంచుట, యిటువంటి పనులమూలముననే వైవాహిక సంబంధము సంపూర్ణమైనట్లు ప్రకటింపబడుచున్నది. దీనింబట్టి స్త్రీ పురుషులు పరస్పరము ఎంగిలి తినుట యనెడి యొక తుద్రవ్యాపారమే విజాతీయుల వివాహమునకు ప్రధానాంగముగా పరిగణింపబడుచున్నదని తేలుచున్నది. ఇతర దీనికిని మన యార్య జాతీయుల దివ్యవివాహవిధికిని భౌతిక ప్రపంచము నందెంత గొప్పభేదమున్నదో యావిషయ మీదిగువ చూచాయగా వ్రాసినందువలననే సులభముగా తెల్లమగుచున్నది.

సనాతన ధర్మీయుల వివాహములందు జలము అగ్ని, యీ రెంటి సంబంధము విశేషముగా నుండును మొట్టమొదట వరునియొక్కయు వధువుయొక్కయు చేతులకలిపి శంఖముతో నెడి తెగని నీటిధార పోయనాయుననెడి విధి యున్నది చేతులద్వారా విద్యుత్ప్రవాహము (ఎలక్ట్రిసిటీ) ప్రసరించుచుండును. ఇందులకు ప్రమాణమిదివరకే చూపబడినది. ఉదకము విద్యుత్తునకుమిక్కిలిగొప్పసంచాలకమైయున్నది. ఇదియుచిజ్ఞాన (సైన్సు) ప్రపంచముందు ప్రసిద్ధమైనవిషయమే. శంఖముతో నాదమునకు, మోక్షమునకు సంబంధమున్నది. ఇదిగూడ నిదివఱకే

చెప్పుచున్నది. ఇందువలన ఈనీటి హారపోయి టయందు భార్య
భర్తల ప్రేమహార కనిపించుచు (మార్పు)మును, బొందుటకును
పే) యొక్క విద్యార్థికి దృఢీకరించుకొనుటకును మిక్కిలి సహ
యముగాగలదు. మరియు శంఖరూపియును మోక్షము యొక్క
సంబంధముండుటచేత, దాంపత్యప్రేమ, భోగవిలాసములందే
పర్యవసంపక తుదియందు భగవంతుని ప్రేమను పుట్టింపగలదు.
దంపతులు గృహస్థార్థమును నెరవేర్చుచు చివరను మోక్ష
మిచ్చెడి నివృత్తి మార్గమునకు అధికారులుగాగలరు. వివాహ
పద్ధతి యావీతత్వమే తేలవచ్చును. ఆకారములేనిదియు, శక్తి
హీనుమైనదియును నివస్తున్నవను బాగుచేసి ఆకారమిచ్చి
దృఢముగా జేయుటకు జలాగ్నులసాహాయ్యము దీసికొనవలెను
చున్నది. దృష్టాంతరూపముగా బోధింప బడుచున్నది. మట్టి
యొక్క పరమాణువులను నీళ్లతోనానబెట్టి మొదట కుండ
మాదిరిగాజేసి తరువాత ఆ పచ్చికుండను అగ్నియందు బాగు
గాగాచిన కే గట్టికుండయగును. బలహీనమగు మట్టిలోనుండి
గట్టియిటుక, ముత, కుండ, బాన మొదలగు పెక్కురకముల
పాత్రలనున్నిటిని జేయుటకుగూడ నిదేపద్ధతి. కనుక నెడచాసిన
వస్తువులకు సంబంధముగల్గించి, ఆ సంబంధమును గట్టిగాను
స్థిరముగాను జేయవలెనన్న నది జలాగ్నులసాహాయ్యముతోడనే
చక్కగా సంభవించును. వివాహవిజ్ఞానమందుగూడ భార్య
భర్తల సంబంధము మిక్కిలిదృఢముగాను, జన్మజన్మాంతరము
లందును స్థిరముగా నుండుటకును నిదేకారణమైనందువలన ఈ

జబాగ్నుల సంబంధమింతగొప్పగా బరిగణింపబడినది. ఇది గాక బ్రాహ్మణుడు దేవతలలో అగ్నిదేవుని సమీపమున నాక్షిరూపముగా సంకల్పము మున్నగువానిని జేయించుటకును, ఐదుగురు (జలాధిదేవత) దేవునినుండి యనుగ్రహాలాభముబొందుట కును గూడ నేదోయొక కొంత యదృష్టఫలమై యున్నది:

వివాహసంస్కారమునందు ఇతర కృత్యములయిన పిన్కుట కన్యాదానము జేయు సంకల్ప సమయమందు సమస్త దేవతలనుండి యాశీర్వాదమును గైకొని వివాహకార్యము శుభభావమయముగా నొనర్పబడును. ఎట్లన.

బ్రహ్మ వేదపతిః, శివః పశుపతిః, సూర్యోగ్రహణాంపతిః

శక్రోదేవపతిర్హిర్వాతపతిః, స్కంధశ్చ సేనాపతిః

విష్ణుర్జ్జపతిర్జమః పితృపతిశ్శక్తిః పతీనాంపతిః

సర్వేతే పతయస్సుమేరు సహితాః కుర్వంతు వోమంగళం

ఇట్లు శుభసూచకముగా బ్రహ్మదిదేవతల నామోచ్ఛారణ మైనతరువాత దశమహాదానములంజేయవలెను. ఈ దానముల యందు మిక్కిలి పవిత్రతయు, ఆస్తికతయుగలదు. సువర్ణదాన ముండెట్టి విశేషమన్నదో కనుఁడు:—

“హిరణ్యగర్భ సంభూతం, సౌవరం చాంగుళీయకం

సర్వప్రదం ప్రయచ్ఛామి, ప్రీణాతు కమలాపతిః”

ఈ దానము విష్ణు ప్రీతికొరకై యున్నది. దీనితరువాత గోదానము.

“యజ్ఞసాధన భూతాయా, విశ్వస్యాఘాఘనాశినీ
విశ్వరూప ధరో దేవః ప్రియతా మనయా గవా”

గోమాత యజ్ఞమునకు సాధన రూపిణియు, సంసార పాప
నాశనియు నై యున్నది. ఈ గోదానమువలన విశ్వరూపధారి
యగు దేవత ప్రీతి యగుచున్నది. పిమ్మట భూదానము.

సర్వేసా మాశ్రయా దేవి, వరాహేణ సముద్భూతా
అనంత సస్యఫలదా, అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

వసుచతియగు భూమి వరాహవతారమెత్తిన భగవంతునిచే
నెత్తబడినది. సకలజీవుల కాశ్రయమైనది. అనంత సస్య
ఫలముల నిచ్చునది. భూదానముద్వారా దేవినుండి శాంతి గోర
బడును. ఇదే వివాహవిధి యగుదలి దానవిధులన్నింటియొక్క
మాహాత్యమై యున్నది. పిమ్మట వధూవరులొక యాసనము
పై గూర్చుండి యిరువురుగలిసి యాజ్యహోమము జేయు
సమయమందు పఠించెడి మంత్రములందుగూడ గొప్ప పవిత్ర
భావములున్నవి.

(1) దేవతలలో శ్రేష్ఠుడైన యగ్నిదేవు డిక్కడను
వచ్చుగాక! అతడీ కన్యకు భవవ్యత్తునందు గలుగు సంతాన
మును పృత్య భయముచుండి తప్పించుగాక! ఆవరణ దేవతలు
ఈ స్త్రీ పుత్రసంబంధమైన వ్యసనముతో బీడింపబడకుండు
నట్లు ఆజ్ఞాపింతురుగాత!

(2) గార్హ పత్యమనెడి అగ్ని, యీ వధువును రక్షించు
చుండునుగాక! దీని పుత్రుడు ముసలితనమువరకు జీవించుగాక!

ఈ స్త్రీ జీవితములగు పుత్రులు గలదిమై భర్తతోగూడ నివసించు
గాక! మరియు సత్పుత్రులవలనఁ గలుగు సంతోషము
ననుభవించునుగాక!

(3) ఓ కన్యా! ద్యులోకము నీపుష్పభాగమును రక్షించు
గాక! వాయువును, అశ్వినీ కుమారులు నీ రెండు తొడలను
గాపాడుదురుగాక! సూర్యభాగవానుడు నీ చనుబాలు ద్రాగి
పుత్రులను సంరక్షించుగాక! ఈ మొదలగునవి.

ఈ ప్రకారముగా ఆజ్యాపములు లైనతరువాత లాజా
(వరి పేలాలు) పుత్రులు చేయబడును. వీనియందు వధూ
పక్షమున, వరునకు శతాయువు (నూరే డ్లు ఆయుస్సు) గలుగు
నట్లును, వరుని పక్షమున భిన్నముగాని దాంపత్యపేమ గలుగు
నట్లును బ్రార్థనలున్నవి. లాజాపుత్రులతోఁబాటు లౌకిక
కథను జెప్పవలసినవిధి గలదు. ఇదిగూడ రససంభరితమై
యుండును. ఎట్లనఁ—

“రాఘవేంద్రదేయథా సీతా, వినతా కశ్యపేయథా
పావకేవ యథా స్వాహా, తథాత్వం మయిభర్తరి॥
సుదక్షిణా దిలీపేచ, వసుదేవేచ దేవకీ
లోవాముదేయథాగస్త్యే, తథాత్వం మయిభర్తరి॥
అత్తై యథానసూయాచ, జమదగ్నాచ రేణుకా
శ్రీకృష్ణౌ రుక్మిణీ యద్వత్తథాత్వం మయిభర్తరి॥” ఇత్యాది.

ఏ ప్రకారముగా రామునింగురించి సీతయు, కశ్యపునిం
గూర్చిననతయు, అగ్నినింగూర్చి స్వాహాదేవియు, దిలీపునిం

గూచ్చి సుదక్షణయు, వసుదేవునింగూచ్చి దేవకీదేవియు,
అగస్త్యునింగూచ్చి లోపాముద్రయు, అత్రినింగూచ్చి అనసూయ
యును, జమదగ్నింగూచ్చి రేణుకయు, మరియు శ్రీకృష్ణునిం
గూచ్చి రుక్మిణీదేవియు పవిత్ర భావమును, ప్రేమను జూపిరో
యట్టి పవిత్ర భావమే, యట్టి మధుర దాంపత్య ప్రేమయే
యీ వధూవరులయందుఁ గలుగుటకై యీ పార్థన.

లాజాహుతి సమాప్తి యైనపిదప “సప్తపది” గమనము
సాగింపఁబడును. పతి యొక్కొక్క వాక్యమును జెప్పుచుండ సతి
యొక్కొక్క అడుగు పెట్టుచు నేరో కొంత చెప్పును. ఈ
వాక్యము లన్నియు ఈవిగువ సుదహరింపఁ బడుచున్నవి.
వరుఁడు చెప్పవలసిన వాక్యములివి.

“ఓం ఏకమిషే విష్ణుస్త్వా నయతు,
ఓం ద్వే ఊర్జై విష్ణు స్త్వా నయతు
ఓం తీ ణి రాయస్పృషాయ విష్ణు స్త్వా నయతు
ఓం చత్వారి మాయోభవాయ విష్ణు స్త్వా నయతు
ఓం పంచపశుభ్యో విష్ణు స్త్వా నయతు
ఓం షడ్పశుభ్యో విష్ణుస్త్వా నయతు
ఓం సఖే సప్తపదా భవ సా మా మనువ్రతా
భవ విష్ణు స్త్వా నయతు॥ ”

ఓ కన్యా! విష్ణుమూర్తి, యన్నలాభమున కొక పదము, బల
లాభమునకు రెండవ పదము, పంచమహా యజ్ఞములు మున్నగు
నిత్యకర్మల కొరకు మూడవ పదము, సౌఖ్యమునకై నాలుగవ

పదము, పశులాభముకొరకు పదవపదము, ధనరక్షణకై యాటవ
పదము. ఋత్విక్కుల లాభమునకై యేడవ పదమును
బెట్టించును. ఈ సమయమందు సతి యొక్కొక్క అడుగు
బెట్టుచు నొక్కొక్క శ్లోకమును పఠించును.

✓ ధనం ధాన్యంచ మిష్టాన్నం, వ్యంజనాద్యం చ యద్యహే
మదధీనం చ కర్తవ్యం వధూరాద్యే పదే వచేత్ ||
కుటుంబం రక్షయిష్యామి, సదా తే మంజుభాషిణీ
దుఃఖే ధీరా సుఖేహృష్టా, ద్వితీయే నా బ్రవీష్యచః,
పతిభక్తిరతా నిత్యం, కీడిష్యామి త్వయాసహ
త్వదన్యం న నరం మంస్యే తృతీయే నా బ్రవీషిదం ||
లాలయిష్యామి చ కేశాంతం గంధమాల్యాచు లేపనైః
కాంచనైర్భూషణైస్తుభ్యం తురీయే నా పదే వచేత్ ||
ఆరే ఆర్తా భవిష్యామి, సుఖదుఃఖ విభాగినీ
తవాజ్ఞాం పాలయిష్యామి, పంచమే నా పదే వచేత్ ||
యజ్ఞే హోమే చ దానాదా, భవిష్యామి త్వయాసహ
ధర్మార్థ కామకార్యేషు వధూః షష్ఠే పదే వచేత్ ||
ఆత్మినే న క్షిణో దేవాః మనోభావ ప్రబోధినః
వంచనం న కరిష్యామి సప్తమే నా పదే వచేత్ || ✓

ఇంటిలోని ధనము, ధాన్యము, వ్యంజనము మొదలగునవి నా
యధీనమునం దుండవలెను. నేను మధుర భాషిణిని, కుటుంబ
రక్షిణిని, దుఃఖమునందు ధీరను, సుఖమునందు సంతృప్తును,

గాగలను. పతిరతనై నీమెబడి విహరింపగలరు. నిన్ను విడిచి
యితర పురుషుని మనస్సునగూడ దలవను. గంధ, మాల్వాభర
ణాదుః ద్వారా నిన్నెల్లప్పుడూదరించునుందును. నీదుఃఖమువందు
దుఃఖములు, సుఖము నందు సుఖమును, బుచ్చుకొందును.
నీయాజ్ఞకు బద్ధురాల నగుదును. యజ్ఞ, హోమ, దానాదుల
యందు మరియు ధర్మార్థ కామములకు సంబంధించిన సర్వ
కార్యములందును నీకు నాధానభూతగా నుండును ఈ నాప్రతిజ్ఞ
యందు అంతర్యామిలగు దేవతలందఱు నాకుండు. నిన్నెప్పుడు
మోసగింపను. ఇవన్నియు సప్తపదీగమన సమయమందు
స్త్రీ పక్షమున గావించు ప్రతిజ్ఞలు. దీనిద్వారా వధువు తన
గోత్రమును మార్చుకొని పెరిమిటి గోత్రమునకే చెందును.
మరియు వివాహ సంబంధము ధృఢమగును. కేవల మొక
గోత్రము మారుటయే కాదు. డాక్టరులు (వైద్యులు) పరీక్షించి
చూచినయెడల వధువు శరీరమండలి రక్తముగూడ భావము
ననుసరించి మారినదై యా పెరిమిటి రక్తమునకు దగినట్లుండు
నని తెలియగలదు. ఈ సప్తపదీ గమనమైన తరువాత వరుని
వలన వధువుయొక్క శరీరముపై జరుపబడు ఆభిషేకముః వధువు
ద్వారా జరుగు ధువదర్శన మైనప్పుట వరుడు వధువు
యొక్క కుడిభుజము మీదుగా జేయి దీసికొని—

“ఓం మమవ్రతే తే హృదయం దధామి

మమచిత్త మనుచిత్తంతే స్తు

మమ వాచ మేకమనాజుషస్య

ప్రజాపతిస్త్వా నియునక్తు మహ్యం॥”

నీ హృదయము నాకోరికయందు జేర్చుము. నీ చిత్తమును నా
చిత్తము ననుసరించునట్లు జేయుము నీవు నా మనస్సులో నీ
మనస్సును జేర్చి నామాటను నెరవేర్చుము. బృహస్పతి నన్ను
ప్రసన్నునిగా జేయుటయందు నిన్ను బ్రవర్తింప జేయుగాక!
ఈ మంత్రమును జదివి వధూ హృదయమును దాకవలయును.
పిమ్మట వధువును జూచుచు —

“ఓం సుమంగలీ రిమాం వధూ రిమాం సమేత పశ్యతి

సౌభాగ్య మస్మై దత్వా యథా స్తం విపరేతన॥

ఈ మంత్రమును బఠింపవలెను. అనంతరము దేశాచారాను
సాగముగా వధువును వరుని యెకమ తొడపై గూర్చుండిబెట్ట
వలెను. పిమ్మట వరుని వామాంగముమీద గూర్చుచుండిన
వధువు ఏడు శ్లోకములతో పత్తిజ్జ గావించును.

తీర్థవ్రతోద్యాపన యజ్ఞదానం

మయాసహత్వం యది కే న్న కుర్యాః

వామాంగ మాయామి తదాత్వదీయం

జగాదవాక్యం పథమం కుమారీ॥

హవ్య ప్రదానై రమరాక పితౄంశ్చ

కవ్యప్రదానై ర్యది పూజయేథాః

వామాంగ మాయామి తదా త్వదీయం

జగాద కన్యా వచనం ద్వితీయం॥

కుటుంబరక్షో భరణే యదిత్వం

కుర్యాః పశూనాం పరిపాలనంచ

వామాంగ మామూమి తదాత్వదీయం

జగాద కవ్యా వచనం తృతీయం॥

ఇత్యాది.

నేను తీర్థము, వ్రతము, ఉద్వాపనము, యజ్ఞము, దానము మొదలైన సమస్త ధర్మ కార్యములందును మీ మెడను శరీర భాగముగా నుండగలను. హవ్యమిచ్చుటలో దేవపూజను, కవ్య మిచ్చుటలో పితృపూజను నెరవేర్చుటయందు మీకు వామాంగ గినిగా నుండును. కుటుంబరక్షణ మందును, పశుపాలనము నందును మఱియు నిట్టి సర్వకార్యములందును మీ వామాంగ రూపిణిగా నుండెదము. ఇట్టిఇట్టి శపథములను గావించినపిమ్మట వరుడా ప్రతిజ్ఞల నొప్పుకొనుచు నిట్లు చెప్పును.

“ఏదీయ చిత్తాశగతం, చ చిత్తం

స వా మదాజ్ఞా పరిపాలనంచ

పతివ్రతా ధర్మపరాయణాత్మం

కుర్యా స్సర్థా సర్వమిమం ప్రయత్నం॥

నీవు పాతివ్రత్య ధర్మమునం దాసక్తురాలవై యెల్లప్పుడు నాయందు చిత్తముగలదానవు గమ్ము. నా యాజ్ఞను నెరవేర్చుచు నా ప్రతిజ్ఞకు దగిన కార్యమును జేయుటయందు శ్రద్ధగలదానవుగమ్ము. ఈ ప్రకారముగా ప్రతిజ్ఞ గావించిన పిదప “ఓం వామ ముద్యసక్తి తర్వామశోష్” యీ మొదలగు మంత్రములను బఠించుచు వరుడు వధువుయొక్క పాదటకొనను సిందూరమును జెట్టువలెను. దీక్షితరువాతఁ గొన్ని మార్గలిక కార్యము లైనపిమ్మట వివాహ సంస్కారము సమాప్తము

గాగలదు. ఇదంతయు ఇహలోక పరలోకములందును నిశ్చేయన లాభములు గలుగునంతవరకును ధర్మజీవనలాభము గలిగించుటకు సర్వోత్తమ కారణరూపమైన వివాహ సంస్కారముయొక్క మిక్కిలి పవిత్రమైనదియు, నిగూఢమైనదియు నగు రహస్యమని యెరుంగవలెను. ఈ విషయమును గూర్చి సామాన్యముగానైన విచారించిన వివేకశీలుడగు మనుష్యుడు ఆర్యజాతీయందలి వివాహ విధికిని, ఇతర జాతీయందలి వివాహవిధికిని నెంత యంతరమున్నదియు మరియు నెంత గొప్ప లక్ష్యమును నెదుటనుంచుకొని పూజ్యపాదులగు మహర్షులు వివాహ సంస్కార విధిని బ్రవర్తింపజేసిన సంగతియు నెఱుంగగలడు.

మనవు మొదలగు స్మృతిశాస్త్రకర్తలు బ్రాహ్మము, దైవము, ఆర్షము, ప్రాజాపత్యము, ఆసురము, గాంధర్వము, రాక్షసము, ప్రైశాచము ఈ ఎనిమిది విధములైన వివాహములను జూపి మొదటి నాలుగు విధముల వివాహములను బ్రశంసించి తరువాతి నాల్గు వివాహములను నిందించిరి.

—*) అష్టవిధ వివాహ లక్షణములు (*—

(1) వస్త్రాభరణాదులతో కన్యను నలంకరించి సత్ప్రవర్తనము, వైదుష్యము గల వరుని బిలిచి యతనికి దాన మొసంగుట బ్రాహ్మ వివాహము.

(2) యజ్ఞమునందుండి కార్యము నిర్వహించెడి ఋత్విక్కులకు అలంకరింపబడిన కన్యను దీసికొనిపోయి దాన మిచ్చుట దైవ వివాహము.

(3) ధర్మమునుబట్టి వరునిపక్షమునుండి యొక గోమిథు నమును గ్రహించి యధావిధిగా కన్యాదానము చేయుట ఆర్ష వివాహము.

(4) వధూవరు లిరువురచే ధర్మ మాచరింపవలెననెడి నిర్ణయము చేయించి తండ్రి కన్యాదాన మొనర్చుట ప్రాజాపత్య వివాహము.

(5) వరుడు కన్యకను జ్ఞాతులకును యధాశక్తిగా ధన మొసంగి పెండ్లిచేసికొనుట, ఆసుర వివాహము.

(6) స్త్రీపురుషు లిరువురును యధేచ్ఛగా బరస్పరము ప్రేమించుకొని పెండ్లిచేసికొనుట గాంధర్వ వివాహము.

(7) తిట్టియో, కొట్టియో, నెట్టియో, అదరించియో, బెడరించియో, స్వజన గృహమునుండి తప్పించియో, యేడ్పు చుండగా, కోపించుచుండగా బలాత్కారముగా కన్య నెత్తుకొని పోయి పెండ్లాడుట రాక్షస వివాహము.

(8) నిద్రించి యుండగనో, త్రాగి యుండగనో, మూర్ఛిల్లి యుండగనో పిల్లను వివాహమాడుట మైత్రాచ మనంబడును.

ఇప్పుడు కాలప్రభావమువలన నితర వివాహ పద్ధతులు తగ్గి కేవలము బ్రాహ్మవివాహ పద్ధతియే యెక్కువగా

నాచరింపఁ బడుచున్నట్టు కన్పడుచున్నది. ఇంక నక్కడక్కడ గొన్ని కొన్ని స్థానములం దాసుర వివాహరీతి యున్నప్పటికి గూడ నది ప్రశంసింపఁబడక నిందింపఁబడుచున్నది. మను, కశ్యపాది మహర్షులీ యాసుర వివాహమును మిక్కిలి నిందించి యున్నారు ఎట్లనఁ—

“క్రియకీతాతుయా నారీ, న సా పత్న్యభిధీయతే
న సా దైవే న సా పిత్రే, దాసీ తాం కవయో విదుః”

(కశ్యపుడు)

డబ్బిచ్చి కొనబడిన స్త్రీ, “పత్ని” యని చెప్పటకుఁ దగదు. ఆ స్త్రీ దైవకార్యమందుగాని పితృకార్యమునందుగాని పాల్గొనుటకు దగదు ఆ స్త్రీని దాసి యని విజ్ఞులు వ్యవహరింతురు. మఱియు

“కన్యా విక్రియిణో మూఢ్ఘాః, రహః కిన్ఘ్న కారిణః
పతంతి సరకే ఘోరే, దహన్త్యాసప్తమం కులం”

పిల్లను విక్రియించుకొన్న జనులు, మూఢులును, రహస్యముగా పాపముజేయు దుష్టులు నై యున్నారు. వీరికి ఘోర సరకము గలుగును. వీరి ఏడుకులములదాక నుండువారును దగ్ధము గాగలరు. ఇట్లు శాస్త్రములం దాసుర వివాహపద్ధతి యధికముగా నిందింపఁబడి యున్నది. ఇంక రాక్షస, ప్రైశాచ వివాహ నిందాఽషయ మార్యశాస్త్రములకు స్వతస్సిద్ధమే కదా. కాని యిన్ని యున్నప్పటికిగూడ “నాభావో విద్యతే సతః” వస్తు సత్య నశింపక కేవలము రూపాంతరముమాత్ర మగుచున్న

దనెడి ఈ సిద్ధాంతము ననుసరించి గౌరూపముగా బ్రాహ్మ వివాహ పద్ధతితోఁగూడ దేశాచారము, లోకాచారము, కులాచారములను బట్టి ఇతర వివాహ పద్ధతులయొక్క కొన్ని కొన్ని లక్షణములు సైతము జూపట్టుచున్నవి. నేటి కాలమందు జరుపఁ బడు వివాహములలో ఋత్విక్కునిం బూజించినట్లు వరపూజా విధి గావింప బడుచున్నది. దీనివలన బ్రాహ్మ వివాహమునందు దైవవివాహ పద్ధతిగూడఁ బ్రవేశించి యున్నట్లు చెప్పవచ్చును. బ్రాహ్మ వివాహమందలి యర్హణ విషయమునందు “వివాహ స్థానమునందు గోవును గట్టియుంచెడి యాజ్ఞ యున్నందువలన” ఆర్హ వివాహలక్షణము గోచరించుచున్నది. ఇట్లే మోటుమాటల పరిహాసములు, తిట్లు, అలకలు, అవమానములు, తగవులు లోనగునవి రాక్షస వివాహ లక్షణములును, ధంపతులు పరస్పరము చక్కగా చూచుకొనుట, స్త్రీల వేడుకలు, జాగరణము చేయుట. ఆమోదము, ఫలమోదము, మున్నగునవి గాంధర్వ వివాహ లక్షణములును, తండ్రి పిల్లకొఱకై పిల్లవాని నుండి సొమ్ములు, చీరలు మొదలగునవి తీసికొనగోరుట ఆసుర వివాహ లక్షణమును, ఇట్లే యితర వివాహలక్షణములు నెట్లో గన్పట్టుచునేయున్నవి. బ్రాహ్మవివాహమే సర్వోత్తమమైనది. ఈ బ్రాహ్మవివాహ సంస్కారమందలి యపూర్వ రహస్యము లను, గొప్పతనమును, లాభములును గొలదిగా జూపఁబడి ఇందువలన స్వవిధములను బ్రాహ్మవివాహమే సర్వోత్తమమైనదని గుర్తెరుంగ వలెను.

—*) అగ్న్యధానము (*—

పదమూడవ సంస్కారమునకు “అగ్న్యధాన” మని పేరు. ఇందు పురుషుడు భార్య సహితుడై ప్రాతస్నాయం కాలములందు శ్రోతాగ్ని యందో, స్వార్తాగ్ని యందో హోమించు విధిగలదు. హోమ, సంస్కార, యజ్ఞాదులగు సిన్ధ్యానుస్థానముల ద్వారా “బ్రాహ్మీయం క్రియతే తనుః” అనగా “ఈ శరీరము బ్రహ్మబోధ కనుకూలమైన గుణములతో గూడుకొనిన దగును.” యని మొదటనే వచింపబడినది. అగ్ని పరమ పవిత్రుడును, ఊర్ధ్వశీఖల గలవాఁడును, దేవతలలో బ్రాహ్మణుడు నై యున్నాడు. కాబట్టి యగ్నిని సేవించినందు వలన “బ్రాహ్మీతను” ప్రాప్తికి విశేషమగు వీలుండుటంబట్టి యార్యశాస్త్రముల దు ద్విజులు భార్యసహితముగా ఆయగ్ని పరిచ్ఛేద చేయవలయుననెడి విధి విధించబడినది. అగ్ని పరమ పవిత్రమును, తేజోమయుమునై యున్నది.

ఇట్లు వివాహ మైనపిమ్మట కామిని సంసర్గముచే విషయ వ్యాపారము ప్రబలమై యార్ధ్యాత్మిక విషయమునందధోఽతి జెందుటకు అవకాశములుగూడ నధికమగును. ఇందు వలన నా కామినితోఁబాటు తేజోమయుండగు అగ్ని భగవానుని సేవ, సంబంధము పూజయు ధర్మశాస్త్రములందాజ్ఞాపింపఁ బడినవి. దీనింబట్టి విషయ సంబంధమువలన విషయోచ్ఛ హేచ్ఛక ప్రవృత్తి నశించుటచే దినకర్మమున నివృత్తి సంస్కారమే ప్రబల మగును. ప్రవృత్తి మార్గమునందు

ధనసంపత్తి, అన్నము, సంతానము, శక్తి, సుఖము, స్వాస్థ్యము
వీర్యము మొదలగునవి విశేషముగా వశ్యములగును. ఈసహస్ర
వస్తువులను సంపాదించుటయందు దేవతానుగ్రహము కోరవలసి
యుండును. శ్రీ భగవద్గీత యిట్లు చెప్పుచున్నది:—

“ఇష్టాన్ భోగాన్ హి వో దేవాః

దాస్యంతే యజ్ఞభావితాః”

యజ్ఞముద్వారా యభివృద్ధి బొందిన దేవతలు. గృహస్థాశ్రమ
నిర్వహణ మనాయాసముగాఁ గావించుటకై కోరఁబడిన
భోగముల నొసంగగలరు. శాస్త్రమందు “అగ్నిముఖావై
దేవాః” అనఁగా అగ్నియే సర్వదేవతల ముఖమై యున్నది.
అగ్నియం దాహుతి గావించుటచేతనే ఆ యాహుతి దేవతలకు
చేరి మేఘము, వర్షము, అన్నము, పక్షి మున్నగువాని సంపత్తుల
యొత్పత్తులకు కారణము గాగలదు. మను భగవానుడుగూడ:

“అగ్నా ప్రాస్తాహుతి సస్య్యుగాదిత్య ముపతిష్ఠతే
అదిత్యాజ్ఞాయతే వృష్టి ర్వృష్టే రన్నం తతః పశజాః”

అనఁగా అగ్నియందు ప్రేల్చబడిన ఆహుతి, సూర్యునియందుఁ
జేరి యతనినుండి వాన, వానలవలన అన్నము, అన్నమువలన
జనులు జనింపగలరు. ఇట్లు చెప్పి “అగ్నిముఖావైదేవాః” అనెడి
సిద్ధాంతమును బలపరచెను. అందువలన “అగ్నార్చన”
సంస్కారముతోబాటు పవిత్ర మార్గములో మంచి
పద్ధతియు, నివృత్తి మార్గమునకు పోషకత్వమును, నిశ్చేయస

పరంపరకు సంబంధము నుండుటవలన వివాహసంతరమే యీ సంస్కార విధానము విధింపబడినది.

—*) దీక్షా, మహావ్రతములు (*—

పదునాల్గవ సంస్కారమునకు “దీక్ష” యనియు, పదునైదవ సంస్కారమునకు “మహావ్రత” మనియు నామములు. గృహస్థాశ్రమమందలి నిత్య, నైమిత్తిక కర్మ, భావశుద్ధిపూర్వక విషయసేవ, పత్నీ సహితముగాఁ జేయు అగ్ని పరిచర్యల ద్వారా ప్రవృత్తి సంస్కార మెంతెంత యంతరించుచుఁ బోవుచుండునో యంతమాత్రమే గృహస్థుని చిత్తమందు మోక్షేచ్ఛ యుదయించుట, నివృత్తి మార్గముపై గోరిక, పరమాత్మపై భావమును, హెచ్చ మొదలిడును అట్టి సమయ మందొక సద్గురువు ప్రకృతిని, బ్రవృత్తిని, అధికారమును గుర్తెరింగి “దీక్ష” నిడవలసిన యావశ్యకత తప్పక కలుగును. దీనివలన సాధకుఁడు క్రమముగా నివృత్తి మార్గమందు బాటసారియై నిత్యానందమయమైన బ్రహ్మరాజ్యమునందుఁ బ్రవేశింపఁగలడు. ఈ కారణమువలన అగ్నిధానమైన తరువాతనే దీక్ష యను పేరుగల సంస్కారముయొక్క విధాన మార్యశాస్త్రములందుఁ జేయఁబడినది. గురుదేవుఁడు కరుణించి శిష్యునకు దేవతా మంత్రములను ఉపదేశించు కార్యమునకే దీక్షయని చెప్పెదరు. దీక్షయైన కొంతకాలమునకు పిమ్మట సాధకునకు వానప్రస్థాశ్రమాధికారముగల్గినప్పుడు “మహావ్రత” సంస్కారమును, దాని కనుకూలమైన సాధనములను నుపదేశింప

బడను. ఈ రెండు సంస్కారములవలననే మలవిత్తేషములను నిర్మూలించుటయందు విశేషమైన యవకాశముండును. ఇట్టి దీక్షా, మహావ్రతముల లాభమును బొంది యాధ్యాత్మిక రాజ్యమునందు ముందడుగువేసి యగ్రేసరుఁ డగుచు నగుచు నంతమందు సాధకుఁ డెప్పుడు నివృత్తియందు పరాకాష్ఠ గలిగి యోగాయాథ పదవియందు నిలిచియుండునో యప్పుడే ఆవరణమును నశింపఁజేయు పదునారవ (తొది) సంస్కారమైన సన్న్యాసమున కధికారమును వాడు బొందగలడు. దీక్షా, మహావ్రత విషయములన్నియు సాధన సంబంధములు గలవగుటచే మిక్కిలి గూఢముగా నుంచఁదగినవియు, సద్గురు ముఖము వలననే తెలిసికొనఁ దగినవియు నై యున్నవి. ఇందువలన నింతకంటె నెక్కువగా నిచ్చట ముచ్చటంపలేదు.

—*) సన్న్యాసము (*—

పదునారవ (తొది) సంస్కారమునకు “సన్న్యాస” మని పేరు. శ్రుతియం దట్లున్నది:—

“పుత్రైవణా యా విత్తైవణా యా లోకైవణా యా

వృద్ధా యా ధ భిక్షాచర్యం చరంతి”

సంతానాదివాసన, సంపత్తికామన, యశోభిలాషలు సమూలముగా నశించిన తరువాత సాధకునకు సన్న్యాసాశ్రమ స్వీకారమునకు యోగ్యత గలుగును పోడత సంస్కారములలో మొదటి యెనిమిది సంస్కారములు ప్రవృత్తిరోధకములనియు,

రెండవ యెనిమిది, నివృత్తి పోషకములనియు దొలుతనే చెప్పఁ బడినది. నివృత్తి పోషకత్వముయొక్క పరాకాష్ఠయందే సన్యాస మున్నది. ఎట్లనఁ—

“న కర్మణా న ప్రజయా ధనేన త్యాగే నైకమృతత్వ మానశః”

సకామకర్మ, సంతానోత్పత్తి, ధనములద్వారా అమృతపదము రాదు. కాని త్యాగము వలననే సాధకు లనేకులు అమృత పదమును బొందిరి. సన్యాస సిద్ధియందే యీ యమృతపద ప్రాప్తి యగును. అదెట్లునగా? భగవంతుఁడు గీతలో నిట్లు చెప్పుచున్నాఁడు.—

“లభంతే బ్రహ్మనిర్వాణ మృషయః క్షీణ కల్మషాః
భిన్న ద్వైధా యతాత్మనః సర్వభూతహితై రతాః”

(౫ వ అధ్యాయము)

పుణ్య సంస్కారము లభివృద్ధి యైనకొలది చాపసంస్కారములు క్షీణించుచుండును. ఇంద్రియములను, మనస్సును సంయమించుట వలన నంతఃకరణము, ఆత్మయందు పూర్తిగా లీనము గాగలదు. భూతములయొక్క కల్యాణమునం దాసక్తి యుండుటచేత స్వార్థవాశనమును, ఔదార్య వృద్ధియు గల్గును. మఱియు జీవసేవారూపముగా వ్యాపకుండగు బ్రహ్మను బూజించుటవలన అంతఃకరణముగూడఁ బరాత్పరునియందు నిలిచిపోగలదు, ఈ ప్రకారముగా హృదయమందలి ద్వైధా

భావము నశింపగా అదైవమునందు సాధకుడెచుడు చిరప్రతి
ష్ఠితుడగునో యప్పుడే యతఁడు యోగారూఢుడును,
జీవన్ముక్తుఁడును, మహాత్ముఁడునై బ్రహ్మ నిర్వాణపద లాభ
మును నందుకొనఁగలడు. ఇదే శ్రీకృష్ణుడు భగవద్గీతలో
నుపదేశించినది. సన్యాస దశయందు అవాఙ్మానసగోచరమును
అవ్యక్తమును, అనిర్వచనీయమును, నిర్గుణమున, నిరాకారమును
దేశకాల వస్త్రపరిచ్ఛిన్నంబును, సర్వతో వ్యాప్తమునగు
బ్రహ్మముయొక్క ఉపాసనయే రాజయోగమని యెఱుంగ
వలెను. మఱియు ఉపాస్య, ఉపాసక భావములను నొక్కటిగా
జేయుటవలన జ్ఞానాజ్ఞాన హేయమయయగు త్రిపుటియొక్క
లయ సాధనముద్వారా నిర్వికల్ప సమాధియందు క్రమముగా
స్థితి గలుగును. అది యెట్లు సంభవించుననెడి ప్రశ్నమునకు
సమాధానముగా గీతయందీ రహస్యము బండ్రెండవ యధ్యాయములో
వర్ణింపఁబడి యున్నది. ఎట్లన.—

“యే త్వక్షర మనిర్దేశ్య మవ్యక్తం, పర్యుపాసతే
సర్వత్రాగ మచింత్యంచ, కూటస్థ మచలం ధ్రువం
సన్నియమ్యేందియ గామం, సర్వత్ర సమబుద్ధయః
తే ప్రాప్నువంతిచూమేవ సర్వభూత హితేరతాః”

ఏ సాధకులు నిర్దేశింపరానిదియు, జింతింప దగనిదియు, సర్వ
వ్యాపకంబును, అవ్యక్తంబును, కూటస్థంబును, నిశ్చలమును,
ధ్రువమును, అక్షరమునైన బ్రహ్మము నుపాసించుట వారు
గూడ నా పరమాత్మనే పొందుదురు. కాని యతనిని బొందుట

కొఱకై విశేషముగా నింద్రియ నిగ్రహమును, చిత్తవృత్తి నిరోధము, నెల్లెడల సమబుద్ధి, సకల జీవముల హితమునం దాసక్తియును అవశ్యకములైయుండును ఉపాసన (యోగము) ద్వారా ఇంద్రియ నిరోధము, చిత్తవృత్తి నిరోధమును గలుగును. జ్ఞానముచలన సమబుద్ధి గలుగును. నిష్కామకర్మ యోగమువలన భూత సేవయు, బ్రహ్మపూజయు లభించును. అందువలన గర్భోపాసనా జ్ఞానముల నెడిమూడింటికిదగినట్లుగా నొనర్చుప్రయోగమువలననే నిర్దుష్టబ్రహ్మాపలబ్ధి నిర్వికల్పపదవి యందు ఆత్యంతికస్థితియు, శివపదప్రాప్తియు శ్రీభగవద్వచనా నుసారముగా సిద్ధింపఁగలదు. ఇదే సన్యాసాశ్రమ సంస్కారము యొక్క చరమలక్ష్యమును, మనుష్య జీవనమునకుగూడ బగమ లక్ష్యమునై యున్నది సన్యాసవిషయ మింకను నితరగ్రంథము లందు జెప్పఁబడును. ఇదే యార్యశాస్త్రములం దుపదేశింప బడిన షోడశ సంస్కార మహిమ.

ఇట్టి యనేకాద్భుత లాభప్రదములగు షోడశ సంస్కారములను తత్తదుచిత కాలములందు యథావిధిగాజేసి యైహికా ముష్మిక సుఖంబులందుట పుణ్యభూమియందు జనించిన ధార్మికు లగు మీకు విధియని విశ్వసింపుడుగాక!

సంపూర్ణము

★

★

★

శ్రీనివాస ప్రింటింగ్ వర్క్స్,

ఇమాంబావిపేటి, సికింద్రాబాదు.

1945

★

★

★

శ్రీ శ్రీ రామా బుక్ డిప్లోమా

దివ్యవాణి సుకృతి ప్రాసాదము

1. వేద వేదాంగ చంద్రిక సుకృతి	140	పు రూ	1-0-0
2. దర్శనదర్పణము	175	"	1-4-0
3. శ్రుతానామము	260	"	2-0-0
4. శ్లోకములందుకు బెట్టువలె			0-8-0
5. నమస్తేమీహంసంస			0-2-0
6. దయానందకాకచాచిత్తా			0-2-0
7. స్వరాజ్యము-సనాతనధర్మము			0-4-0
8. దశ సేవ-సనాతనధర్మము			0-4-0
9. షోడశ సంస్కారములు			0-12-0

(శ్రీశ్రీ) దివ్యవాణి విజయ సంచికలు (శ్రీశ్రీ)

ప్రథమ విజయ సంచిక	1-8-0
ద్వితీయ	0-8-0
తృతీయ	0-8-0
చతుర్థ	1-0-0
పంచమ	1-0-0

దివ్యవాణి పరిశీలకు సం॥ 3-8-0 చందా చెల్లించి చందాదారులు గానున్నవానికి విజయ సంచికలు సగము ధర కేలిక్కును కొలది ప్రాప్తి కలవు. త్వర చూడు.

శ్రీ రామా బుక్ డిప్లోమా సోల్ విజన్సీ

మార్కెటు స్ట్రీటు, శికింధ్రాబాదు.